

75.11
A28

С.Ф. Матвеев
І.О.Когут
О.В. Борисова
Г.В. Данько
Т.А. Кропивницька
Є.В. Гончаренко

Адаптивний спорт

Навчально-наочний посібник

АДАПТИВНИЙ СПОРТ

Київ – 2014

УДК 796(075.8)
ББК 79я73
А 28

Авторський колектив: С.Ф. Матвеев, І.О. Когут, О.В. Борисова, Г.В. Данько,
Т.А. Кропивницька, Є.В. Гончаренко

Гриф Міністерства освіти і науки України
(лист № 1/11-11820 від 22.07.2013)

Рецензенти:

- К.М. Ширебтій – д.фіз.вих., професор кафедри водних видів спорту
Національного університету фізичного виховання і спорту України
- Ю.А. Брісків – д.фіз.вих., професор кафедри теоретико-методичних основ
спорту Львівського державного університету фізичної культури.
- Ю.О. Павленко – д.фіз.вих., старший науковий співробітник, заступник
директора Державного науково-дослідного інституту фізичної культури і спорту

ISBN 978-617-696230-4

293201

Адаптивний спорт : [навчально-методичний посібник] / С.Ф. Матвеев, І.О. Когут, О.В.
Борисова, Г.В. Данько, Т.А. Кропивницька, Є.В. Гончаренко. – К. : ТОВ «НВП
«Інтерсервіс», 2014. – 116 с.

У навчально-методичному посібнику представлений опис навчальної дисципліни
«Адаптивний спорт», надало інформацію щодо її структури, інформаційного
наповнення (за вимогами ECTS), представлені структурно-логічні схеми лекційних
занять, тематика самостійної роботи, рефератів, індивідуальні навчально-
дослідницькі завдання (ситуаційні завдання та рольові ігри), обсягові вимоги,
перелік питань для тестування, список рекомендованої літератури.

Для викладачів та студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання
і спорту.

ЗМІСТ

	стор.
Передмова	4
1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	6
2. Завдання для самостійної роботи	8
3. Структурно-логічні схеми лекційних занять	9
4. Тематика рефератів	68
5. Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання: ситуаційні завдання та рольові ігри	69
6. Обсягові вимоги	96
7. Тестування	98
8. Відповіді на питання тестування	114
9. Список рекомендованої літератури	115

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні в Україні мешкає понад 2,7 млн. людей, які мають фізичні, сенсорні і розумові вади розвитку. Тривалий час існуванню даної категорії людей, їхнім проблемам і потребам не приділялося належної уваги.

Починаючи з 1989 р., в Україні відбувається реформування адаптивного спорту, створюються фізкультурно-спортивні й оздоровчі клуби, виступають федерації спорту різних нозологій, спеціальні школи-інтернати, секції, клуби, проводяться фестивалі, свята та змагання.

Україна - єдина країна, де створена державна система керування і підтримки адаптивного спорту. Державні і громадські організації прикладають значні зусилля для залучення осіб з особливими потребами до систематичних занять фізичною активністю як однієї з найбільш ефективної й універсальної можливості їх соціальної, психічної і фізичної адаптації. Проте, до фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності залучена лише незначна кількість осіб з інвалідністю (за даними "Інваспорт" це близько 2 % від загальної їхньої кількості в країні).

Однією з головних проблем розвитку адаптивної фізичної культури та спорту є недостатня кількість кваліфікованих викладачів з фізичного виховання, тренерів, інструкторів, лікарів, психологів та інших спеціалістів, які працюють з інвалідами.

Дисципліна «Адаптивний спорт» була включена до навчального плану підготовки фахівців у Національному університеті фізичного виховання і спорту України у 2002 р. Предметною областю дисципліни є вивчення історії виникнення й умов функціонування спорту людей з фізичними і розумовими вадами; організаційної структури і діяльності основних міжнародних організацій; особливостей філософії, організації та проведення Паралімпійських, Дефлімпійських ігор та ігор Спеціальних Олімпіад; участі українських спортсменів у національних і міжнародних змаганнях; напрямів розвитку адаптивного фізкультурно-спортивного руху.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Адаптивний спорт» полягає у формуванні у майбутніх фахівців (бакалаврів) знань, умінь та загально-професійних компетентностей, необхідних для подальшої ефективної діяльності у сфері фізичної культури та спорту.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Адаптивний спорт» є формування шлісного уявлення про історію виникнення й умов функціонування спорту людей з фізичними і розумовими вадами; організаційну структуру і діяльність основних міжнародних організацій; особливостей філософії, організації та проведення Паралімпійських, Дефлімпійських ігор та ігор Спеціальних Олімпіад; участь українських спортсменів з особливими потребами в національних і міжнародних змаганнях; напрямки розвитку фізкультурно-спортивного руху осіб з особливими потребами в Україні та світі; отримання навичок самостійної роботи, написання рефератів, контрольних робіт та ситуаційних завдань, розв'язання теоретичних і практичних проблем, підготовки наукових праць, а також розвитку особливих здібностей студентів тощо.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: роль та місце адаптивного спорту у сучасному суспільстві в цілому та міжнародному олімпійському русі зокрема; актуальні проблеми сучасного адаптивного спорту; організаційну та управлінську структуру адаптивного спорту; історію виникнення та розвитку основних напрямів адаптивного спорту; особливості організації та проведення Паралімпійських та Дефлімпійських ігор; філософію, виникнення, організацію та проведення ігор Спеціальних Олімпіад; проблеми та перспективи розвитку адаптивного спорту у світі та в Україні; результати виступу спортсменів з особливими потребами України у міжнародному спортивному русі; особливості підготовки спортсменів з особливими потребами; організаційні, соціально-гуманістичні та правові аспекти розвитку і функціонування адаптивного спорту, теоретичні, методичні і організаційні основи підготовки спортсменів в адаптивному спорті.

вміти: застосовувати набуті знання з історичних, соціальних, організаційних, правових та теоретико-методичних засад адаптивного спорту при вирішенні конкретних наукових, практичних та інших завдань; володіти навичками самостійної роботи та технологією пізнавальної діяльності.

1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль Адаптивний спорт

Змістовий модуль I

Виникнення та розвиток основних напрямів адаптивного спорту

Тема 1. Адаптивний спорт у системі міжнародного олімпійського руху

Актуальність адаптивного спорту, його соціальна значущість і передумови виникнення. Проблеми у сучасному адаптивному спорті. Мета, завдання, функції адаптивного спорту. Класифікація спортсменів в адаптивному спорті.

Тема 2. Загальна характеристика дефлімпійського спорту

Виникнення та розвиток спорту людей з порушеннями слуху. Мета, завдання та класифікація спортсменів у дефлімпійському спорті. Характеристика міжнародної організаційної структури дефлімпійського спорту. Особливості взаємовідносин олімпійського та дефлімпійського спорту.

Тема 3. Паралімпійські ігри: виникнення, організація та проведення

Історія виникнення Паралімпійських ігор. Періодизація Паралімпійських ігор та їх характеристика. Паралімпійські класифікації. Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор. Основні чинники, що вплинули на зміну пріоритетів паралімпійського спорту з реабілітаційної спрямованості на спорт вищих досягнень. Перспективи розвитку паралімпійського спорту.

Тема 4. Спеціальні Олімпіади: виникнення, філософія, програма

Філософія, соціальна сутність, мета та завдання Спеціальних Олімпіад. Спільні та відмінні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад. Історія виникнення та розвитку руху Спеціальних Олімпіад. Структура міжнародного руху Спеціальних Олімпіад. Особливості організації і проведення Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад. Волонтерські програми Спеціальних Олімпіад. Визначення права участі спортсменів у Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад, основні принципи розподілу учасників на дивізіони, вимоги до проведення змагань.

Змістовий модуль II

Організаційні аспекти функціонування адаптивного спорту в світі та Україні

Тема 5. Організаційна структура та управління адаптивним спортом

Історія виникнення та напрями діяльності міжнародних організацій адаптивного спорту. Міжнародний паралімпійський комітет: структура та функції. Президенти Міжнародного паралімпійського комітету, характеристика їх діяльності.

Тема 6. Сучасний стан та особливості функціонування адаптивного спорту в світі

Реалізація програм розвитку паралімпійського, дефлімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад у різних країнах світу. Основні принципи побудови програми змагань в адаптивному спорті. Особливості та перспективи розвитку фізичної культури і спорту серед осіб з особливими потребами в різних країнах світу.

Тема 7. Підготовка спортсменів в адаптивному спорті

Основні методичні положення підготовки спортсменів з особливими потребами. Особливості підготовки спортсменів з порушеннями опорно-рухового апарату та вадами зору. Підготовка спортсменів за програмами Спеціальних Олімпіад. Особливості підготовки дефлімпійців до участі у змаганнях різного рівня.

Тема 8. Становлення та розвиток адаптивного спорту в Україні

Передумови виникнення адаптивного спорту в Україні. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку адаптивного спорту в Україні. Аналіз результатів виступів спортсменів України у Паралімпійських, Дефлімпійських іграх та Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад.

2. Завдання для самостійної роботи:

1. Передумови виникнення адаптивного спорту як соціального явища.
2. Сутність основних груп проблем, що гальмують розвиток адаптивного спорту.
3. Основні причини виникнення інвалідності.
4. Взаємозв'язок між базовими підвалинами адаптивного спорту та ідеалами олімпізму.
5. Напрямки співпраці адаптивного спорту із сучасним міжнародним спортивним рухом.
6. Особливості діяльності президентів Міжнародного паралімпійського комітету.
7. Основні напрями взаємодії міжнародних організацій щодо подальшого розвитку адаптивного спорту в світі.
8. Основні чинники, що вплинули на зміну пріоритетів паралімпійського спорту з реабілітаційної спрямованості на спорт вищих досягнень.
9. Характеристика основних волонтерських програм Спеціальних Олімпіад.
10. Спільні та відмінні риси в організації змагань в олімпійському спорті та іграх Спеціальних Олімпіад.
11. Особливості взаємовідносин в олімпійському та дефлімпійському спорті.
12. Критерії допуску спортсменів до участі у Дефлімпійських іграх.
13. Основні правові документи, що регламентують розвиток адаптивного спорту в Україні.
14. Основні чинники, що визначають успішний виступ спортсменів України на Паралімпійських, Дефлімпійських іграх та Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад.
15. Тенденції розвитку фізичної культури і адаптивного спорту в різних країнах світу.
16. Чинники, що впливають на розвиток адаптивного спорту в різних країнах світу.
17. Функціональні обов'язки тренера, який працює зі спортсменами певної нозологічної групи.
18. Обов'язки спортивного лікаря, який працює зі спортсменами певної нозологічної групи.
19. Проблематика наукових досліджень, що мають проводитись у адаптивному спорті.
20. Специфіка діяльності науковця, який працює зі спортсменами з особливими потребами.
21. Роль та місце тренера в системі підготовки спортсменів з особливими потребами.

3. Структурно-логічні схеми лекційних занять

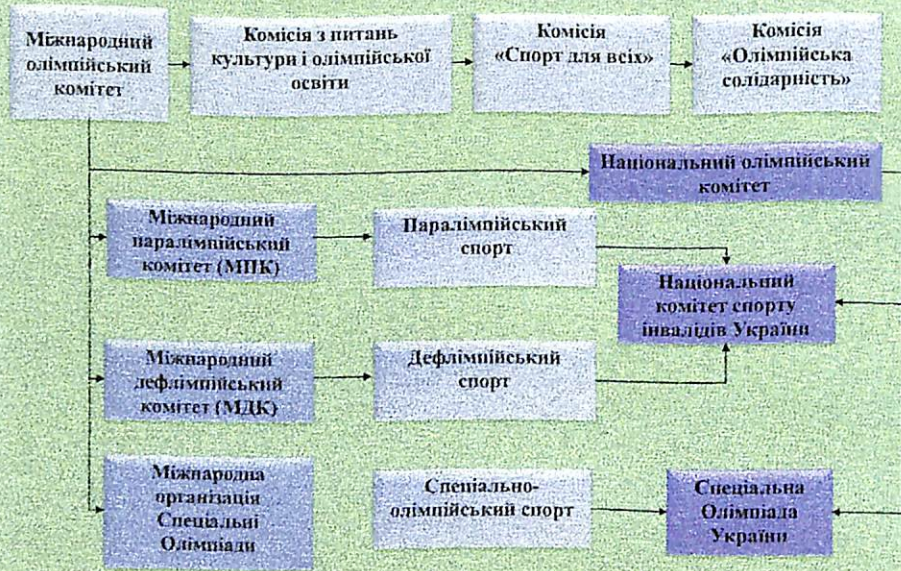
Лекція № 1

Тема: "АДАПТИВНИЙ СПОРТ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ"

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

1. Адаптивний спорт і олімпійський рух. Соціальне значення адаптивного спорту.
2. Проблеми сучасного адаптивного спорту.
3. Передумови виникнення адаптивного спорту.
4. Мета, завдання і функції адаптивного спорту.

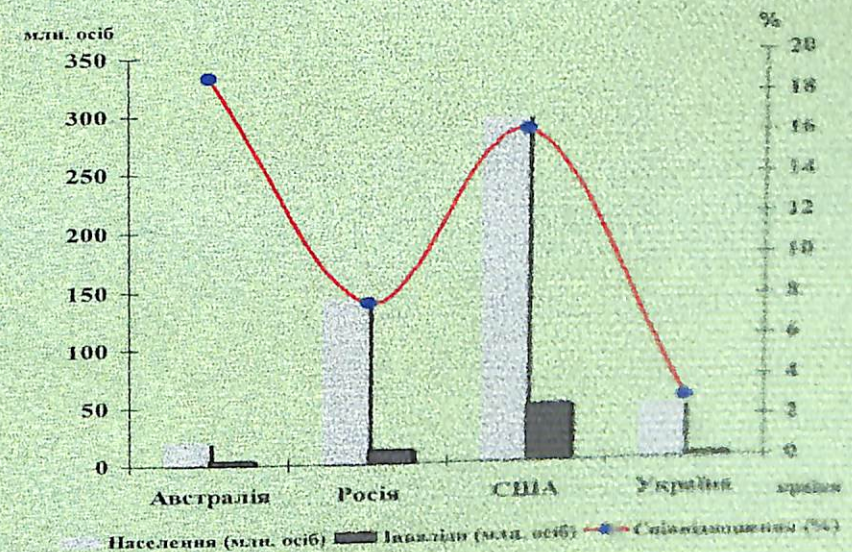

ПРОБЛЕМИ АДАПТИВНОГО СПОРТУ

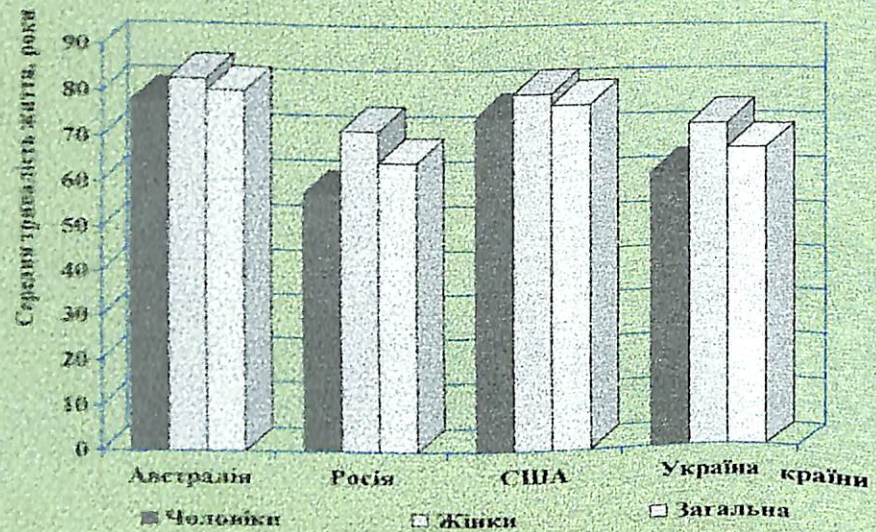
- 1 група – організаційні та структурно-функціональні
- 2 група – соціальні
- 3 група – морально-етичні
- 4 група – рівень цивілізованості суспільства

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ НА АДАПТИВНИЙ СПОРТ:

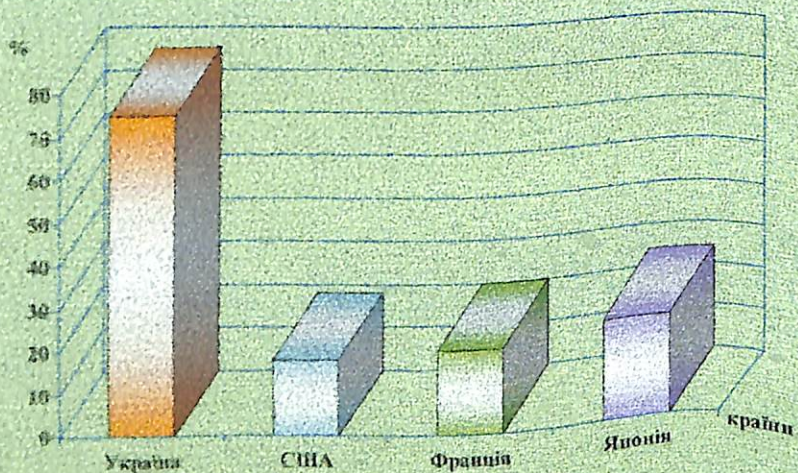
1. Зміщення акцентів з адаптивної спрямованості спорту на досягнення рекордів і завоювання медалей.
2. Застосування допінгу.
3. Відсутність науково-обґрунтованої методики спортивної підготовки і спортивного тренування осіб з особливими потребами.

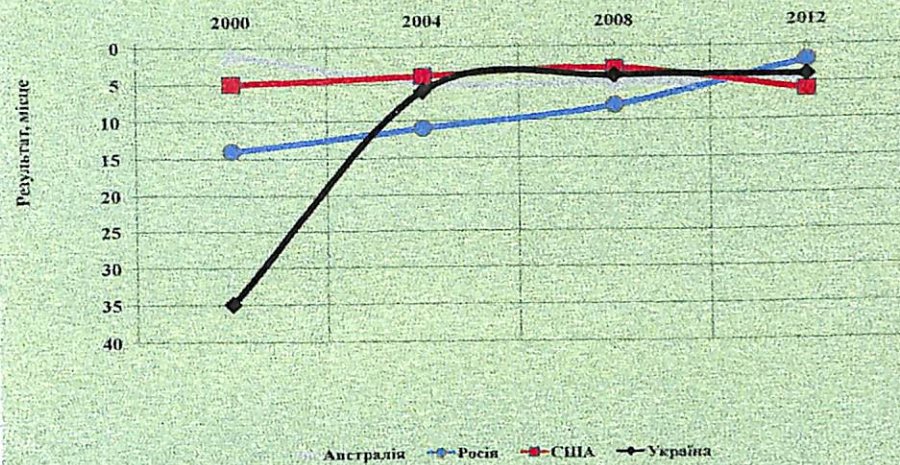
Співвідношення осіб з особливими потребами, які займаються спортом до їх загальної кількості

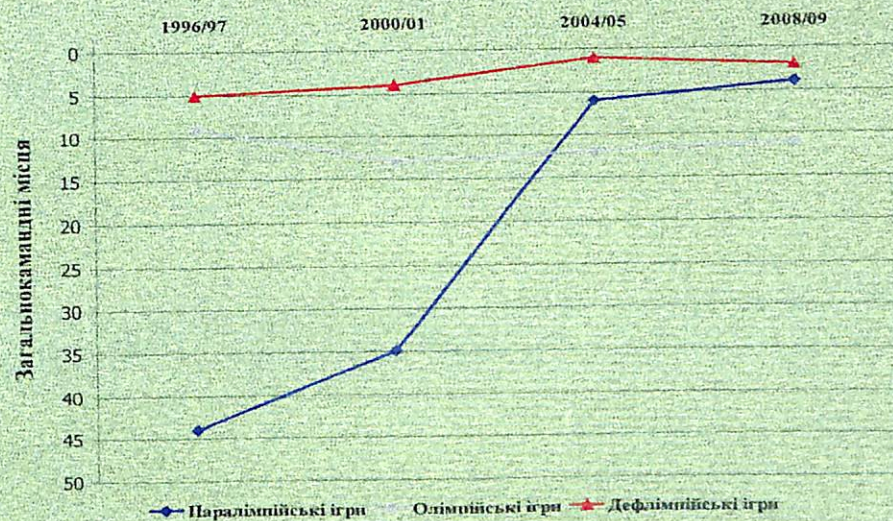
Тривалість життя населення в різних країнах світу

Витрати на харчування і соціальні потреби в різних країнах світу (% від загального прибутку)

Результати виступів країн-лідерів в адаптивному спорті на літніх Паралімпійських іграх

Досягнення українських спортсменів Олімпійських, Паралімпійських, Дефлімпійських іграх

Передумови виникнення адаптивного спорту:

- накопичення наукової та методичної інформації про спорт як явище взагалі, а також знань, що розкривають особливості його впливу на організм людини у тому числі осіб з інвалідністю;
- демократизація і гуманізація сучасного суспільства (створення світових демократичних інституцій таких як ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ, МАГАТЕ та ін.);
- зростання популярності і впровадження в життя населення різних країн світу ідей олімпізму (участь в Олімпійських іграх все більшої кількості країн; створення розгалуженої міжнародної і національних систем олімпійської освіти тощо).

Хронологія розвитку адаптивного спорту:

- XVIII-XIX ст. – застосування рухової активності, як ефективного фактору реабілітації неповносправних;
- XIX ст. – перші спроби залучення осіб з особливими потребами до спорту;
- 1888 р. – створений перший спортивний клуб для осіб з вадами слуху;
- 1924 р. – проведено Олімпійські ігри для осіб з вадами слуху;
- 1924 р. – створено Міжнародний спортивний комітет глухих (МСКГ);
- 1944 р. – залучено до адаптивного спорту осіб з порушенням опорно-рухового апарату. (Спорт-програма в Центрі лікування спино-мозкових травм у Сток-Мандевілі);
- 1948 р. – одночасно з Олімпійськими іграми відбулись Сток-Мандевільські ігри. Створено Сток-Мандевільську федерацію.

Хронологія розвитку адаптивного спорту:

- 1956 р. – МОК нагородив СМФ Кубком Феррі за втілення в життя олімпійських ідеалів гуманізму. У Сток-Мандевілі побудований стадіон для осіб з особливими потребами;
- 1960 р. – відбулися I Паралімпійські ігри у Римі;
- 1962 р. – Юніс Кеннеді Шрайвер організувала літній табір для занять спортом осіб з відхиленнями розумового розвитку;
- 1968 р. – відбулися I Міжнародні ігри Спеціальних Олімпіад;
- 1988 р. – впровадження у практику терміну «паралімпійський»;
- 1988 р. – на XV зимових Олімпійських іграх у Калгарі МОК офіційно визнав «Спеціальні Олімпіади» та дозволив використовувати назву «Олімпіада».

Основною метою адаптивного спорту є набуття можливостей для реалізації особистості як повноправного члена суспільства в умовах змагальної діяльності.

Особи з особливими потребами, навіть з такими вадами як сліпота, ушкодження хребта та спинного мозку, церебральний параліч та інші, завдяки спорту мають можливість:

- 1) регулярно тренуватись;
- 2) брати участь у спортивних змаганнях;
- 3) досягати спортивних результатів.

Сучасний світ все більше переконується тому, що спорт і змагальна діяльність вже не є прерогативою тільки здорових людей

Завдання адаптивного спорту:

I. Загальні:

1. Гармонійний розвиток особистості.
2. Зміцнення здоров'я.
3. Підвищення емоційної стійкості до стресових умов життя і можливостей організму протистояти факторам зовнішнього середовища.
4. Підвищення комунікативної активності.
5. Корекція рухових, емоційних, соціальних відхилень.
6. Підготовка до професійної реабілітації.
7. Нормалізація соціального статусу.
8. Виявлення та стимулювання резервних можливостей організму.
9. Формування мотивів і розуміння корисності виконання фізичних вправ.

- II. Корекційні
III. Спеціальні

залежать від нозологічних
особливостей спортсменів

Функції адаптивного спорту:

Загальні:

1. Гуманістична.
2. Соціалізуюча.
3. Комунікативна.
4. Освітня.
5. Виховна.
6. Видовищна.

Специфічні:

1. Корекційно-компенсаторна.
2. Рекреаційно-оздоровча.
3. Моделювання поведінки.
4. Інтегративна.
5. Гедоністична.
6. Змагальна.

Лекція № 2

Тема "ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕФЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ"

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ:

1. Виникнення та розвиток спорту людей з порушеннями слуху.
2. Організаційна структура дефлімпійського спорту.
3. Мета, задачі та класифікація спортсменів у дефлімпійському спорті.

293201

1870 р. – впровадження занять бейсболом у Школі для учнів з вадами слуху в Огайо;

1885 р. – впровадження занять американським футболом в Державній школі для учнів з вадами слуху в Іллінойсі;

1888 р. – перший спортивний клуб для глухих у Берліні;

90-ті рр. XIX ст. – міжнародні футбольні турніри серед глухих спортсменів;

1906 р. – впровадження занять баскетболом у Школі для глухих у Вісконсіні

Хронологія проведення літніх Дефлімпійських ігор

Ігри	Проведення ігор		Кількість учасників	
	Рік	Місто	Спортсменів	Країн
I	1924	Париж, Франція	148	9
II	1928	Амстердам, Нідерланди	212	10
III	1931	Нюрнберг, Німеччина	316	14
IV	1935	Лондон, Велика Британія	221	12
V	1939	Стокгольм, Швеція	249	13
VI	1949	Копенгаген, Данія	375	14
VII	1953	Брюссель, Бельгія	473	16
VIII	1957	Мілан, Італія	635	25
IX	1961	Гельсінкі, Фінляндія	813	24
X	1965	Вашингтон, США	698	27
XI	1969	Белград, Югославія	1189	33
XII	1973	Мальме, Швеція	1105	31
XIII	1977	Бухарест, Румунія	1150	32
XIV	1981	Кельн, Німеччина	1199	32
XV	1985	Лос-Анджелес, США	995	29
XVI	1989	Крайстчерч, Нова Зеландія	954	30
XVII	1993	Софія, Болгарія	1680	52
XVIII	1997	Копенгаген, Данія	2029	65
XIX	2001	Рим, Італія	2217	68
XX	2005	Мельбурн (Баларат), Австралія	2043	63
XXI	2009	Тайбей, Тайвань	2493	77
XXII	2013	Софія, Болгарія	2379	90

Хронологія проведення зимових Дефлімпійських ігор

Ігри	Проведення ігор		Кількість учасників	
	Рік	Місто	Спортсменів	Країн
I	1949	Зеефельд, Австрія	33	5
II	1953	Осло, Норвегія	44	6
III	1955	Оберраммерг, Німеччина	59	8
IV	1959	Монтана, Швейцарія	53	9
V	1963	Арс, Швеція	60	9
VI	1967	Бергшгасден, Німеччина	77	12
VII	1971	Адельбаден, Швейцарія	92	13
VIII	1975	Лейк-Плелісід, США	139	13
IX	1979	Мерібель, Франція	113	14
X	1983	Ма де Камподожіо, Італія	147	15
XI	1987	Осло, Норвегія	128	15
XII	1991	Банфф, Канада	181	16
XIII	1995	Іллас, Фінляндія	260	18
XIV	1999	Давос, Швейцарія	265	18
XV	2003	Саундсвіль, Швеція	252	21
XVI	2007	Солт-Лейк-Сіті, США	298	23
XVII	2011	Татри, Словачія	*	*
XVIII	2015	Ванкувер, Канада	*	*

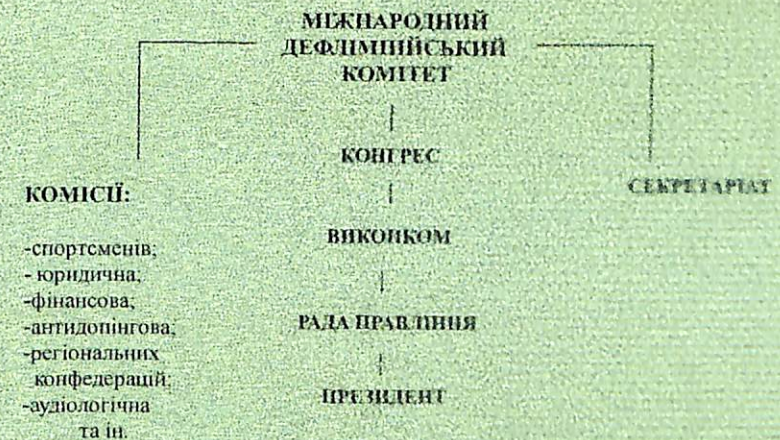
* - ігри не відбулися

Види спорту в програмі Дефлімпійських ігор

Олімпійські види спорту		Неолімпійські види спорту	
літні	зимові	літні	зимові
<ul style="list-style-type: none"> *легка атлетика (1924) *велоспорт (1924) *плавання (1924) *кульова стрільба (1924) *футбол (1924) *теніс (1924) *баскетбол (1949) *водне поло (1949)* *настільний теніс (1957) *боротьба греко-римська (1961) *боротьба вільна (1961) *волейбол (1969) *гандбол (1969)* *бадмінтон (1985) *пляжний волейбол (2005) *дзюдо (2009) *гексвондо (2009) 	<ul style="list-style-type: none"> *грецько-римський спорт (1949) *лижні гонки (1949) *хокей (1975) *снукербордінг (1999) *керлінг (2007) 	<ul style="list-style-type: none"> *боулінг (1997) *спортивна орієнтування (1997) *карате (2009) 	

* - вилучені з програми після Дефлімпійських ігор 2009 р.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА МІЖНАРОДНОГО ДЕФЛІМПІЙСЬКОГО КОМІТЕТУ

Ежен Рубен-Алке,
1 президент Міжнародного
спортивного комітету глухих
(1924-1953 рр.)

Ангуай Дрес,
генсек Міжнародного
спортивного комітету глухих
(1924 – 1967 рр.)

За ініціативи Ежена Рубен-Алке
у 1924 р. в Парижі проходять
I Міжнародні тихі ігри.
Взяли участь спортсмени 9 країн.
Програма складалася з 6 видів спорту

Президенти Міжнародного дефлімпійського комітету

Ежен Рубен-Алке
(1924-1953)

Оскар Райден
(1953-55)

Йенс Пітер Нільсен
(1955-61)

П'єр Бернхард
(1961-71)

Джералд М.
Джордан
(1971-95)

Джон М. Ловетт
(1995-2003)

Дональда Кей
Аммонс
(2003-09)

Крейг А. Кроулі
(з 2009)

Напрями діяльності Міжнародного дефлімпійського комітету

1. Контроль організації та проведення літніх і зимових Дефлімпійських ігор.
2. Сприяння розвитку спорту серед людей з вадами слуху (від масового до спорту вищих досягнень).
3. Надання підтримки освітнім, культурним та науковим заходам, що сприяють розвитку та популяризації Дефлімпійських ігор.
4. Співпраця зі Всесвітнім антидопінговим агентством з метою розвитку спорту без допінгу.
5. Пропаганда спорту без будь-яких форм дискримінації

Мета дефлімпійського спорту – організація та проведення спортивно-освітньої діяльності серед людей з вадами слуху.

Критерієм допуску спортсменів до участі у Дефлімпійських іграх є втрата слуху понад 55 децибел (ДБ)

Інтенсивність джерел звуків

ЗВУК	ДБ
шелест листя на вітру	10
шопіт біля вуха	25-30
шум спокійної вулиці вдень	50-60
розмова середньої гучності	60-70
оркестр, гучна музика	80
шум потягу в метрополітені	90
шум реактивного літка (на відстані 25 м)	140

Корекційні та спеціальні завдання підготовки спортсменів з вадами слуху

Корекційні завдання	Спеціальні завдання
<ul style="list-style-type: none"> • покращення вестибулярних функцій; • розвиток координації рухів; • розвиток здатності до збереження статичної і динамічної рівноваги; • розвиток здатності до просторового орієнтування; • оволодіння руховими діями, формування рухового досвіду 	<ul style="list-style-type: none"> • формування здатності до раціонального розподілу зусиль, довільного управління темпом та ритмом рухів; • розвиток рухової пам'яті; • формування комплексної рухової підготовленості; • досягнення максимального змагального результату

Лекція № 3

Тема "ПАРАЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ "

Зміст лекції

1. Історія виникнення Паралімпійських ігор.
2. Періодизація Паралімпійських ігор та їх характеристика.
3. Паралімпійські класифікації.
4. Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор.

В 1944 р. в англійському центрі для лікування спинномозкових травм у Сток-Мандевілі нейрохірургом Людвігом Гуттманном було запроваджено спортивну програму, як обов'язкову частину комплексного лікування.

З 1952 р. започатковано щорічне проведення Міжнародних Сток-Мандевільських ігор, створено Міжнародну федерацію Сток-Мандевільських ігор

Основні періоди розвитку Паралімпійських ігор:

Сток-Мандевільський період

1952 - 1959 рр. (I-VIII Сток-Мандевільські ігри)

Перший Паралімпійський період

1960-1972 рр. (I-IV Паралімпійські ігри)

Другий Паралімпійський період

1976-1988 рр. (V-VIII Паралімпійські ігри)

Третій Паралімпійський період

з 1992 р. — до сьогодні (з IX Паралімпійських ігор)

Характеристика Сток-Мандевільського періоду:

- I Міжнародні Сток-Мандевільські ігри відбулися у 1952 р. (змагалися у стрільбі з лука паралізовані спортсмени з Великобританії та Нідерландів);
- Сток-Мандевільські ігри проводились щороку;
- для керівництва Іграми створена Міжнародна федерація Сток-Мандевільських ігор;
- у 1959 р. Л.Гуттманн опублікував "Книгу правил Сток-Мандевільських ігор для паралізованих"

Хронологія ігор Першого паралімпійського періоду

Ігри	Проведення ігор		Кількість учасників	
	Рік	Місце	Спортсмени	Країни
I	1960	Рим, Італія	400	23
II	1964	Токіо, Японія	375	21
III	1968	Тель-Авів, Ізраїль	750	29
IV	1972	Гейдельберг, Німеччина	984	43

Характеристика Першого паралімпійського періоду:

- у Іграх змагалися спортсмени з пошкодженнями хребта та спинного мозку (У IV Паралімпійських іграх взяли демонстраційну участь спортсмени з вадами зору);
- програма ігор формувалася стихійно, визначалась Міжнародною федерацією Сток-Мандевільських ігор та особистою позицією Л.Гуттманна (змагання відбувались з 10 видів спорту (стрільба з лука, л/а, плавання, фехтування, баскетбол та інші) + два показові (гольф, стрільба);
- відсутній регламентований механізм суддівства і проведення змагань, стандартизація організаційної та матеріальної бази;
- місця змагань були не завжди пристосовані для пересування на візках, тому залучалася велика кількість волонтерів;
- всі ігри Першого паралімпійського періоду проходили під назвою "Міжнародні Сток-Мандевільські ігри"

Хронологія ігор Другого паралімпійського періоду

Проведення ігор			Кількість учасників	
Ігри	Рік	Місце	Спортсмени	Країни
V	1976	Торонто, Канада	1657	40
VI	1980	Арнем, Нідерланди	1973	43
		Нью-Йорк, США	1800	45
VII	1984	Сток-Мандевіль, Велика Британія	1100	41
VIII	1988	Сеул, Південна Корея	3057	61

Характеристика Другого паралімпійського періоду:

- відбувалося значне розширення та упорядкування програм Паралімпійських ігор (наприкінці періоду програма ігор включала 17 видів спорту);
- зазнала змін структура програм Паралімпійських ігор (відбулося суттєве збільшення циклічних дисциплін в легкій атлетичі та плаванні (60, 100, 200, 400, 1000 м);
- непропорційно видам спорту зростала кількість комплектів нагород (1972 р. (I період – 189, 1984 р. – 958 комплектів)
- збільшилась кількість нозологічних груп спортсменів – учасників (в I періоді – 1 нозологічна група, в II періоді – 4);
- активно формується міжнародна організаційна структура інваспорту;
- у 1984 р. Ігри вперше відбулися під назвою “Паралімпійські”;
- у 1988 р. в Сеулі вперше Паралімпійські ігри були проведені на олімпійських спортивних майданчиках

Хронологія ігор Третього паралімпійського періоду

Проведення ігор			Кількість учасників	
Ігри	Рік	Місце	Спортсмени	Країни
IX	1992	Барселона, Іспанія	3001	83
X	1996	Атланта, США	3259	104
XI	2000	Сідней, Австралія	3881	122
XII	2004	Афіни, Греція	3808	135
XIII	2008	Пекін, Китай	3951	146
XIV	2012	Лондон, Великобританія	4237	164

Характеристика Третього паралімпійського періоду:

- у 1989 р. створено Міжнародний паралімпійський комітет (слідком об'єднання шести міжнародних спортивних організацій);
- формування програм відбувалось під впливом суспільних чинників, що проявлялось в наданні переваги більш видовищним і поширеним в світі та Олімпійській програмі видам спорту;
- зменшується кількість комплектів нагород за рахунок введення функціональної класифікації (1988 р. – 729 комплектів нагород, 1992 р. – 431);
- продовжується розширення нозологічного складу спортсменів (1996-2000 рр. в Іграх брали участь спортсмени з відхиленнями розумового розвитку);
- паралімпійський спорт набуває повного суспільного визнання та стає суттєвою складовою громадянського життя (продаються квитки на змагання, права на телевізійні трансляції; активується спонсорська підтримка тощо.)

До загальних класифікаційних груп належать паралімпійці:

- I. З ВАДАМИ ЗОРУ (3 КЛАСИ);
- II. З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ:
  1. Пошкодженнями спинного мозку (8 класів);
  2. Ампутаціями (9 класів);
  3. Наслідками церебрального паралічу (8 класів);
  4. З іншими ("Les Autres") пошкодженнями опорно-рухового апарату (6 класів);
- III. З ВІДХИЛЕННЯМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Класифікація спортсменів з вадами зору

Категорія	Гострота зору	Поле зору	Примітки
1	Від 0,05 до 0,3		"Слабобачення"
2			
3	Від 0,02 до 0,05	Від 10° до 5° навколо точки фіксації	З максимально можливою корекцією
4	Менше 0,02 або збереження лише світловідчуття	В межах 5° навколо точки фіксації, навіть якщо гострота зору нормальна	З максимально можливою корекцією
5	Відсутність світловідчуття		Абсолютна сліпота
Практично сліпі	До 0,03, не підлягає корекції	Концентрично звужене до 5-10°	Прирівнюються до абсолютно сліпих

Класи спортсменів з вадами зору

- В1 - спортсмен цього класу не має світлочутливості в одному з очей (тотальна втрата зору) або ж має часткову світлочутливість при відсутності реакції на рух (рухи руками на будь-якій відстані від ока);
- В2 - спортсмен може бачити рухи руками на відстані до 2 м (при нормі - 60 м);
- В3 - спортсмен може бачити рухи руками на відстані від 2 до 6 м. Поле зору спортсмена варіює від 5 до 20 градусів. Таке обмеження поля зору можна порівняти із поглядом одним оком через отвір дверей, при якому можна побачити лише стільки, скільки в отвір замка зачинених дверей

Класи спортсменів з наслідками травм та захворювань спинного мозку:

- 1А - пошкодження шийного відділу хребта (до С6);
- 1В - пошкодження шийного відділу хребта (до С7), функції згиначів рук не порушені;
- 1С - пошкодження шийного відділу хребта (до С8), згиначі і розгиначі пальців - від 4 балів за мануально-м'язовим тестуванням;
- 2 клас - пошкодження грудного відділу хребта (Th1-Th5), з відсутністю можливості збереження рівноваги сидіння; нижній спастичний параліз або тетрапараліз;
- 3 клас - пошкодження грудного відділу хребта (Th6-Th10), з можливістю збереження рівноваги сидіння;
- 4 клас - пошкодження грудного або поперекового відділу хребта (Th10-L3), чотиричленовий м'яз не функціонує;
- 5 клас - пошкодження поперекового відділу хребта (до L5), сила інших м'язів ніг знижена;
- 6 клас - пошкодження крижового відділу хребта (S1-S3) з поганим володінням м'язами голівок та із зменшеною силою чотирьохголових м'язів стегна

Класи спортсменів з ампутаціями

Клас	Вид пошкодження	Характеристика пошкодження
A1	двобічна АК (над / через колінний суглоб)	двобічна ампутація стегна
A2	однобічна АК	однобічна ампутація стегна
A3	двобічна ВК (під коліном, але над / через гомілковостопний суглоб)	двобічна ампутація гомілки
A4	однобічна ВК	однобічна ампутація гомілки
A5	двобічна АЕ (над / через ліктьовий суглоб)	двобічна ампутація плеча
A6	однобічна АЕ	однобічна ампутація плеча
A7	двобічна ВЕ (нижче ліктьового суглобу, але над / через зап'ястковий суглоб)	двобічна ампутація передпліччя
A8	однобічна ВЕ	однобічна ампутація передпліччя
A9	різні співвідносячі ампутації у межах верхніх та нижніх кінцівок	

Показники коефіцієнту інтелекту (КІ) різних груп розумової відсталості

Відсталість	КІ
Відверто виражена	нижче 20
Важка	20 – 35
Середня	36 – 50
Слабка	51 – 70

Принципи функціональних класифікацій:

- розподіл на функціональні класи та класифікаційні норми є спортивними правилами;
- розподіл на функціональні класи у кожному виді спорту визначається класифікаційною системою, що базується на функціональних спроможностях атлетів до виконання основних завдань у спортивній діяльності;
- номер класу визначається відповідно до специфічних вимог та можливих функціональних спроможностей атлетів;
- номер класу спортсменів підлягає постійному перегляду, з огляду на можливі функціональні зміни

Нозологічні групи спортсменів у літніх Паралімпійських іграх

Роки проведення Паралімпійських ігор	Пошкодження спинного мозку	Вадя зору	Виді порушення опорно-рухового апарату ("Les Autres")	Ампутації	Наслідки перенесеного паралічу	Відсталість розумового розвитку
1960-1968 рр.						
1972 р.						
1976 р.						
1980 р.						
1984-1988 рр.						
1992 р.						
1996-2000 рр.						
2004-2008 рр.						
2012 р.						

■ Демонстраційна участь

Тема "СПЕЦІАЛЬНІ ОЛІМПІАДИ: ВИНИКНЕННЯ, ФІЛОСОФІЯ, ПРОГРАМА"

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

1. Філософія та основні мета і завдання Спеціальних Олімпіад.
2. Спільні та відмінні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад.
3. Історія створення та розвиток руху Спеціальних Олімпіад.
4. Структура міжнародного руху Спеціальних Олімпіад.
5. Особливості організації і проведення ігор Спеціальних Олімпіад.
6. Волонтерські програми Спеціальних Олімпіад.

Основна мета Спеціальних Олімпіад - допомогти людям із відхиленнями в розумовому розвитку стати повноправними членами суспільства, сприяти активній участі у громадському житті шляхом участі у тренувальних заняттях та змаганнях

Завдання, що вирішуються у межах програм "Спеціальних Олімпіад"

Корекційні завдання	Спеціальні завдання
1. Формування можливостей для придбання життєвого досвіду.	1. Створення умов для тренування і участі у змаганнях, що об'єктивні можливостям, які є у здорових спортсменів.
2. Сприяння розвитку впевненості у собі (самоповаги "на мене зважають!"), вдоволення ("Я досяг цього!"), позитивної самооцінки.	2. Забезпечення умов для занять популярними видами спорту.
3. Створення можливостей для участі у суспільному житті	3. Участь у змаганнях, що за структурою, формою і проведенням схожі з олімпійськими

Принципи Спеціальних Олімпіад:

- систематичні тренування мають приносити користь і удосконалювати фізичні, розумові, етичні й духовні якості людини;
- організація спортивних змагань в умовах рівності, поваги й справедливості має на меті об'єднання людей з відхиленнями в розумовому розвитку, зміцнення сімейних і суспільних відносин;
- організація Спеціальних Олімпіад має бути спрямована на подолання расової, національної, релігійної та політичної дискримінації;
- організація Спеціальних Олімпіад має бути спрямована на створення таких умов змагань, які дозволили б кожній людині з різним рівнем функціональних, фізичних можливостей та навичок проявити свої потенційні здібності;
- програми тренувань та змагань Спеціальних Олімпіад мають бути організовані на всіх рівнях (секція, клуб, школа, район, місто, область, країна)

Спільні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад

- додержання більшості принципів, запропонованих Петром де Кубертеном;
- представляють собою міжнародні комплексні змагання, у яких беруть участь представники всіх континентів;
- Ігри Спеціальних Олімпіад та Паралімпійські ігри проводяться раз в 4 роки;
- існують літні та зимові Ігри Спеціальних Олімпіад та Паралімпійські ігри;
- проводяться основні церемоніали

Відмінні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад

- на змаганнях Спеціальних Олімпіад домінує не захоплення до рекордів та медалей, а подолання спортсменами-інвалідами невпевненості у своїх можливостях та одержання перемоги над собою;
- в іграх Спеціальних Олімпіад розподіл спортсменів на групи здійснюється без урахування ступеня ураження їх організму;
- у змаганнях Спеціальних Олімпіад мають можливість виступати спортсмени починаючи з 8-річного віку та спортсмени з важким ступенем відхилень розумового розвитку;
- спортсмени Спеціальних Олімпіад з різних країн репрезентують на Іграх не країну, а себе, як представників національної програми;
- на змаганнях Спеціальних Олімпіад нагороджуються всі спортсмени

**Юніс Кеннеді-Шрайвер
(1921 – 2009 рр.) -
фундатор Міжнародної
організації Спеціальних
Олімпіад**

Історія розвитку Спеціальних Олімпіад

- **1962 р.** – Юніс Кеннеді Шрайвер відкрила у родинному маєтку табір для осіб з відхиленнями розумового розвитку з метою прояву їхніх здібностей у спорті та руховій активності;
- **1968 р.** – організовані та проведені I Міжнародні спортивні ігри Спеціальних Олімпіад в Чикаго (США);
- **1968 р.** – створена Міжнародна організація “Спеціальні Олімпіади”;
- **1971 р.** – НОК США офіційно визнав організацію “Спеціальні Олімпіади” та надав право на використання слова “олімпійський” у своїй назві на території США

Історія розвитку Спеціальних Олімпіад

- **1977 р.** – проведені I зимові ігри Спеціальних Олімпіад у Стім Боунт Спрінгз (США);
- **1988 р.** – відбулося підписання Протоколу між МОК та Міжнародною організацією “Спеціальних Олімпіад” про співпрацю, офіційне визнання руху та одержаний дозвіл на використання найменування “Олімпіада”;
- **1991 р.** – Міжнародні літні та зимові ігри Спеціальних Олімпіад перейменовано у Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад (літні та зимові);
- **1993 р.** – вперше Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад відбулися за межами США в Європі (Зальцбург, Австрія)

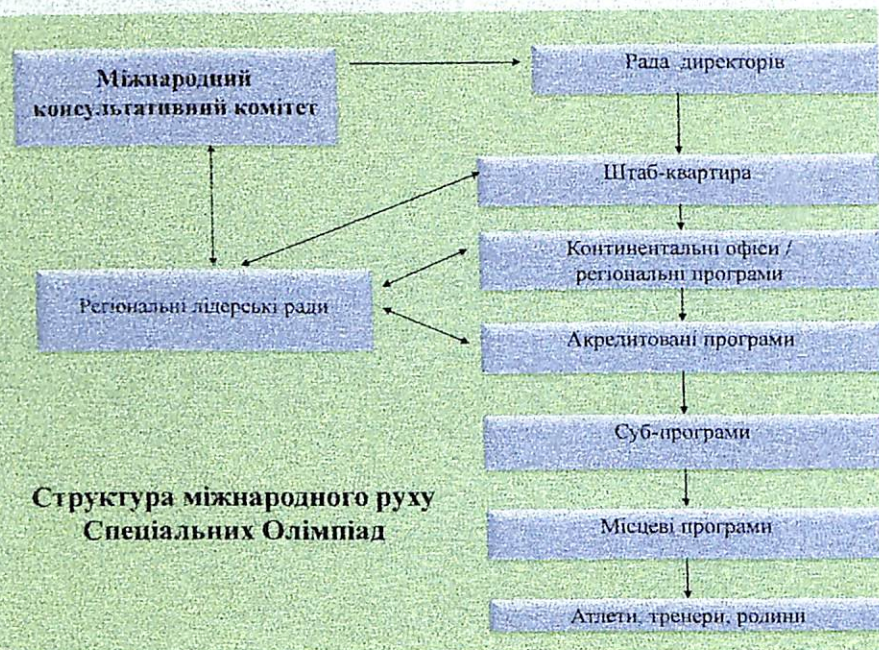
Волонтерські програми Спеціальних Олімпіад:

"Об'єднаний спорт" - проведення спільних тренувань та змагань спортсменів Спеціальної Олімпіади зі здоровими спортсменами у спортивних іграх, естафетних видах змагань, організація партнерських клубів

"Освітнянська програма" реалізується для учнів загальноосвітніх закладів різного рівня. Школярам розповідають про рух Спеціальних Олімпіад та потреби неповносправних, надають можливість бути залученими в якості волонтерів для надання допомоги цій категорії населення

"Здоров'я Спортсменів" спрямована на підвищення рівня здоров'я та функціональних можливостей спортсменів. В рамках програми волонтерами-лікарями проводиться обстеження стану опорно-рухового апарату, ротової порожнини, органів слуху та зору всіх учасників змагань. Проводиться санітарно-освітня робота по пропаганді здорового способу життя, раціонального харчування тощо

"Смолоскиповий пробіг" представників правоохоронних органів в підтримку руху Спеціальних Олімпіад. При проведенні Всесвітніх зимових та літніх Ігор, в будь-якій частині світу, за допомогою представників правоохоронних органів олімпійський вогонь з Олімпії доставляється на церемонію відкриття Ігор, де запалюється як символ надії та перемоги

Розподіл спортсменів з відхиленнями розумового розвитку на групи (дивізіони) для проведення змагань відбувається відповідно до:

- віку;
- статі;
- рівня спортивної майстерності

Вікові групи учасників ігор Спеціальних Олімпіад

Група	Індивідуальні змагання	Командні чемпіонати та естафетні змагання
Діти	8-11 років	-
Юніори	12-15 років	До 15 років
Сеньйори	16-21 років	16-21 років
Майстри	22-29 років	Від 22 років
Старші майстри	Від 30 років	-

Тренувальна "Програма рухової активності" пропонується для людей з найбільш важкими формами розумової відсталості, які можуть продемонструвати свої особисті досягнення в окремих вправах після регулярних тренувань по адаптованим програмам

"Програма для родин", які мають у своєму складі осіб з відхиленнями розумового розвитку, метою якої є надання соціальної, правової допомоги, їх підтримка та залучення до руху Спеціальних Олімпіад. В рамках програми відбувається видання необхідної інформаційної літератури, проведення зустрічей, круглих столів, створення та функціонування сімейних клубів

"Програма лідерства спортсменів" - проведення семінарів для досвідчених спортсменів Спеціальної Олімпіади, створення комітетів спортсменів, особиста участь підготовлених спортсменів в обговоренні та прийнятті рішень, спілкування з представниками засобів масової інформації, робота помічниками тренера і організатора змагань

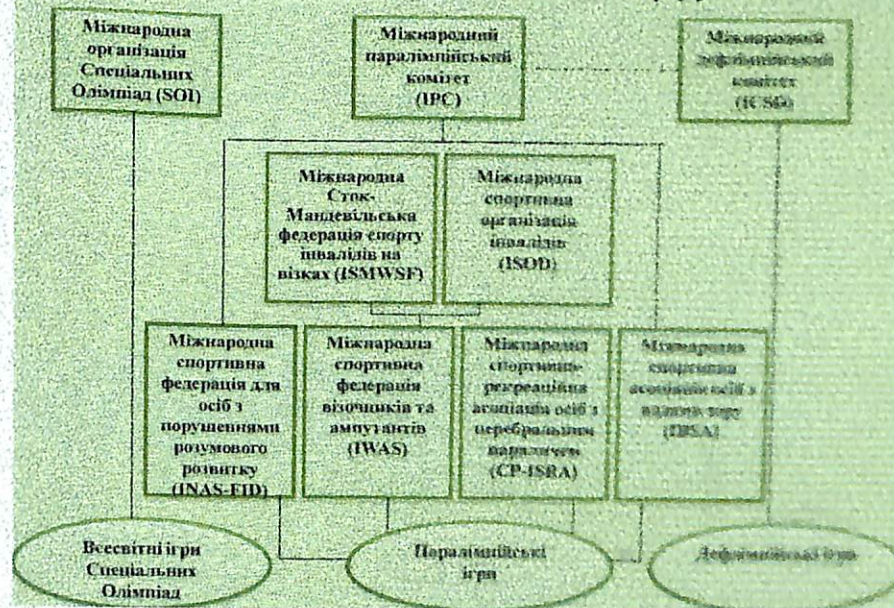
"Юні спортсмени" - унікальна програма, орієнтована на заняття руховою активністю та спортом дітей з відхиленнями розумового розвитку віком від 2,5 до 7 років. Основний зміст занять – проведення рухливих ігор та естафет з урахуванням індивідуальних особливостей контингенту

Тема "ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА УПРАВЛІННЯ АДАПТИВНИМ СПОРТОМ"

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

1. Історія виникнення та напрямки діяльності міжнародних організацій адаптивного спорту.
2. Міжнародний паралімпійський комітет: структура та функції.
3. Президенти Міжнародного паралімпійського комітету.
4. Структура та зміст адаптивного спорту в Україні

Організаційна структура адаптивного спорту у світі

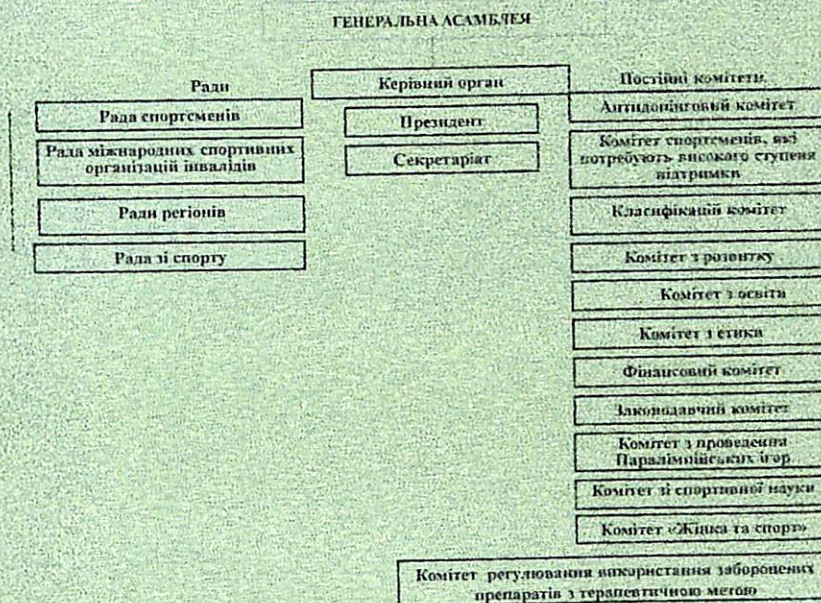
Міжнародний паралімпійський комітет (МПК)

- постійно діюча неурядова організація, що є вищою інстанцією у вирішенні питань, пов'язаних з координуванням, контролем та проведенням Паралімпійських ігор;
- мета діяльності - формування та міжнародне представництво організацій адаптивного спорту з урахуванням паралімпійських стандартів, а також сприяння розвитку і популяризації спорту серед осіб з особливими потребами, їх всебічної реабілітації в суспільстві та формування здорового способу життя

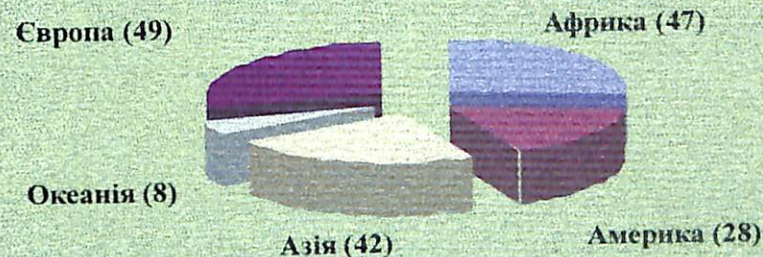
Основні напрями діяльності МПК

- надання допомоги у координації та контролі за проведенням всесвітніх і регіональних ігор, чемпіонатів серед спортсменів з різними видами;
- координація спортивного календаря міжнародних і регіональних змагань спортсменів з особливими потребами;
- інтеграція адаптивного спорту до структури міжнародного спортивного руху здорових спортсменів, враховуючи та зберігаючи особливості адаптивного спорту;
- співробітництво з Міжнародним олімпійським комітетом (МОК) та іншими міжнародними спортивними організаціями;
- підтримка та заохочення освітніх та реабілітаційних програм, дослідницької діяльності в інтересах адаптивного спорту та паралімпійського руху;
- розвиток адаптивного спорту без дискримінації з політичних і економічних мотивів, віросповідання, раси, расової та статевої належності;
- розширення програм літніх та зимових Паралімпійських ігор за рахунок включення видів спорту та дисциплін для спортсменів з важкими вадами та жінок

Структура Міжнародного паралімпійського комітету

Континентальне представництво національних паралімпійських комітетів (174), що визнані МПК

Регіональні організації адаптивного спорту

- Європейський паралімпійський комітет;
- Паралімпійський комітет Океанії;
- Африканська спортивна конфедерація інвалідів;
- Американський паралімпійський комітет;
- Паралімпійський комітет Азії

Рада спортсменів

- створена у 1989 р.;
- до складу входять 9 спортсменів:
  - 6 представників літніх та 3 зимових паралімпійських видів спорту;
  - кандидатури пропонуються національними паралімпійськими комітетами;
  - членами можуть бути діючі атлети або ті, які закінчили свою спортивну кар'єру не більше ніж 8 років тому;
- захист прав спортсменів, сприяння активній участі їх у діяльності ІПС та паралімпійському русі

Рада міжнародних спортивних організацій

- створена у 2006 р.;
- до складу входять представники CP-ISRA, IBSA, IWAS, INAS-FID;
- діяльність спрямована на:
  - обмін досвідом у вирішенні актуальних питань паралімпійського спорту;
  - участь у розробці стратегічних планів ІПС;
  - захист прав відповідних організацій

Рада регіонів

- створена у 2006 р.;
- діяльність подібна з діяльністю Ради міжнародних спортивних організацій;
- представляє інтереси різних континентальних об'єднань паралімпійських комітетів

Рада зі спорту

реалізація концепції «Єдності та різноманітності» видів спорту у паролімійській програмі;

співпрацює з Виконавчим комітетом з питань організації спортивних змагань, розгляду кваліфікаційних норм спортсменів для участі в них;

до складу входять представники:

- ✓ всіх видів спорту паролімійської програми;
- ✓ видів спорту, що визнані IPC, але не входять до програми Паролімійських ігор;
- ✓ міжнародних спортивних організацій інвалідів;
- ✓ спортсменів-паролімійців;
- ✓ керівного органу

Постійно діючі комітети

антидопінговий комітет надає консультації всім учасникам паролімійського руху з питань, що пов'язані з боротьбою проти використання допінгу згідно до Всесвітнього антидопінгового кодексу (створений у 2004 р. раніше входив до структури комітету з медицини);

комітет спортсменів, які потребують високого ступеня підтримки: забезпечує допомогу та залучення до участі у паролімійському русі атлетів з негативними наслідками інвалідності

(створений у 2000 р. як комісія, у 2004 р. реорганізований у постійний комітет);

класифікаційний комітет розробляє класифікації спортсменів у всіх видах спорту паролімійського руху, надає консультації з цих питань (створений у 2004 р., раніше входив до структури комітету з медицини);

комітет з розвитку забезпечує розробку стратегії подальшого розвитку IPC, напрямків його політики та діяльності (створений у 2006 р.);

комітет з освіти надає консультації з питань паролімійської освіти, допомагає у розробці, впровадженні та оцінці освітніх програм у світі (створений у 2006 р.);

Постійно діючі комітети

комітет з етики розробляє основи етичних принципів, включаючи етичний кодекс IPC, надає консультації всім учасникам паролімійського руху (створений у 2006 р.);

фінансовий комітет надає консультації Керівному органу з питань фінансування, організації економічної діяльності, формування бюджету, розробляє пропозиції для проектів IPC за програмою «Паролімійська солідарність» (створений у 2003 р.);

законодавчий комітет надає експертні консультації виконавчому комітету та ін. з правових питань; розглядає питання щодо членства у IPC (створений у 1989 р.);

комітет з проведення Паролімійських ігор: спрямований на розробку стратегії розвитку програми Паролімійських ігор (створений у 2006 р.);

комітет зі спортивної науки: сприяє розвитку освіти в сфері спортивної науки та спортивної медицини у паролімійському спорті (створений у 2004 р.);

комітет «Жінка та спорт»: відповідає за гендерну рівність у паролімійському спорті, залучення жінок до занять спортом (створений у 2002 р.);

комітет з регулювання використання заборонених препаратів з терапевтичною метою: надає консультації експертів з питань використання спортсменами заборонених медикаментів з терапевтичною метою відповідно до міжнародних стандартів антидопінгового кодексу (створений у 2004 р.);

РОБЕРТ Д. СТЕДВАРД

- Президент МПК (1989-2001 рр.);
- професор, доктор Албертського університету (Едмонтон, Канада);
- співдекан факультету фізичного виховання та рекреації (1983-1985 рр.);
- завідувач кафедри атлетики Албертського Університету (Едмонтон, Канада) (1985-1989 рр.);

- фундатор та директор Стедвардського центру особистих та фізичних досягнень, голова Албертської паролімійської фундації, Грант-комітету реабілітації та спорту на візках (Едмонтон, Канада);
- довічний член Національного паролімійського комітету Канади;
- колишній член МОК, член Комісії МОК - 2000;
- національний тренер (1966-1976 рр.), шеф місії (1971-1980 рр.), національний керуючий (1970-1986 рр.) та президент (1986-1991 рр.) Національного паролімійського комітету Канади;
- засновник та президент (1971-1975 рр.) Албертської асоціації спорту на візках;
- засновник та президент канадського спортивного фонду неповносправних (1979-1989 рр.);
- консультант клубу НХЛ "Едмонтон Ойлерс" (1979 р.) та олімпійської збірної команди Канади з хокею (1980 р.);
- віце-президент Спортивного інституту фізіотерапії (Едмонтон, Канада)

ФІЛІП КРАВЕН

- Діючий президент МПК з 2001 р.
- бакалавр Манчестерського університету (Велика Британія);

спортивні здобутки:

- чотири чемпіони Великої Британії з баскетболу на візках (1982–1988 рр.);
- чемпіон Ігор спадкоємності націй у баскетболі та слаломі на візках;
- чемпіон світу з баскетболу на візках (1973 р.);
- бронзовий призер Чемпіонату світу (1975 р.), володар Кубка європейських чемпіонів (1994 р.), Чемпіон Європи (1971 та 1974 рр.), бронзовий призер Чемпіонату Європи (1970 р.) з баскетболу на візках;
- чемпіон Великої Британії з настільного тенісу (1977 р.);
- голова Асоціації баскетболу на візках Великої Британії (1977–1980, 1984–1987 та 1989–1994 рр.);
- виконавчий директор чоловічої команди Великої Британії з баскетболу на візках (1994–2001 рр.);
- голова класифікаційного комітету з баскетболу (1984–1988 рр.) та секції баскетболу (1988–1989 рр.) Міжнародної Сток-Мандевільської федерації спорту на візках (1988–1989 рр.);
- президент Міжнародної федерації баскетболу на візках (1989–2002 рр.);
- кавалер Ордену Британської Імперії (1991 р.)

Структура управління адаптивним спортом в Україні

Лекція № 6

Тема: «СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АДАПТИВНОГО СПОРТУ В СВІТІ»

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

1. Реалізація програм розвитку паралімпійського, дефлімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад у різних країнах світу.
2. Принципи побудови програм змагань в адаптивному спорті.
3. Основні засади соціальної спрямованості розвитку адаптивного спорту.

Інвалід - особа зі стійким розладом функцій організму, зумовленим захворюванням, травмою (її наслідками) або вродженими вадами розумового чи фізичного розвитку, що призводить до обмеження життєдіяльності, викликає потребу в соціальній допомозі і посиленому соціальному захисті, а також виконання збоку держави відповідних заходів для забезпечення її законодавчо визначених прав.

Інвалідність - міра втрати здоров'я та обмеження життєдіяльності, що перешкоджає або позбавляє здатності чи можливості здійснювати діяльність у спосіб та в межах, що вважаються для особи нормальними залежно від вікових, статевих, соціальних і культурних факторів

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про реабілітацію інвалідів в Україні»
(з змінами, внесеними згідно із Законом N 878-VI від 08.06.17, від 15.01.2009, ВВР, 2009, N 23, ст. 284)

знак, що використовується для позначення адаптованих об'єктів для осіб з інвалідністю

ПРИЧИНИ

Законодавство (ст. 2 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні») розрізняє причини інвалідності, що призводять до різних правових наслідків:

1. Загальне захворювання.
2. Каліцтво, трудове або професійне захворювання.
3. Поранення (контузії), каліцтво, яке одержано при захисті вітчизни або при виконанні інших обов'язків військової служби, або захворювання, пов'язані з перебуванням на фронті.
4. Каліцтво одержане в результаті нещасного випадку, не пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби або захворювання

СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ - система заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для повернення особи до активної участі у житті, відновлення її соціального статусу та здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності шляхом соціально-середовищної орієнтації та соціально-побутової адаптації, соціального обслуговування задоволення потреби у забезпеченні технічними та іншими засобами реабілітації.

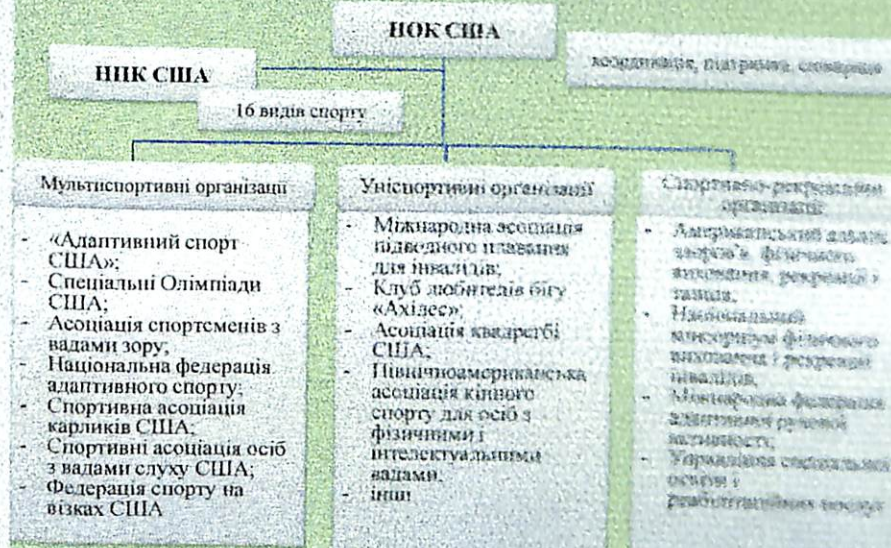
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ - активне пристосування індивіда до умов середовища і результат цього процесу

Форми соціальної адаптації:

активна - індивід прагне вплинути на середовище, змінити його, тобто активно входить у процес соціалізації;

пасивна - не взаємодіє із середовищем, не прагне змінити його, пристосовується до особистих норм, оцінок, засобів діяльності

Система адаптивного спорту в США

Документи, що визначають права осіб з особливими потребами у світі

- Загальна декларація прав людини (10.12.1948);
- Декларація соціального прогресу та розвитку (11.12.1969);
- Декларація про права розумово відсталих осіб (20.12.1971);
- Декларація про права інвалідів (9.12.1975);
- Всесвітня програма дій відносно інвалідів (3.12.1982);
- Стандартні Правила ООН по реалізації рівних можливостей інвалідів (20.12.1993);
- Конвенція про права інвалідів (13.12.2006);
- Мадридська декларація "Участь громадянського суспільства в реалізації Конвенції про права інвалідів" (27.11.2007);
- Сантосська хартія (29.01.2009)

Паралімпійські ігри

Літні
 академічне веслування,
 баскетбол,
 боччі,
 велоспорт,
 вітрильний спорт,
 волейбол сидячи,
 гольф,
 екіпаж,
 теніс накривто,
 легка атлетика,
 настільний теніс,
 пауерліфтинг,
 плавання,
 стрільба з лука,
 стрільба кульова,
 уїтінг,
 важка атлетика,
 фехтування,
 футбол

Зимові
 біатлон,
 гірськолижний спорт,
 лижні гонки,
 хокей,
 керлінг

Спеціально розроблені види спорту для осіб з обмеженими можливостями у програмі Паралімпійських ігор та Спеціальних Олімпіад

боччі

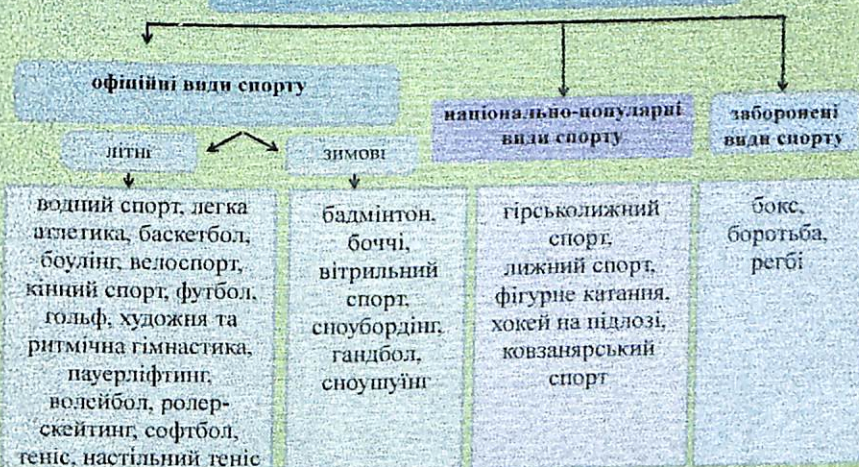
сноушуйнг

голбол

Види спорту у програмі Спеціальних Олімпіад

Вимоги до співвідношення офіційних та національно-популярних видів спорту в Спеціальних Олімпіадах

- на кожних Іграх Спеціальних Олімпіад проводяться змагання з максимальної кількості офіційних та національно-популярних видів спорту;
- до програми літніх Ігор Спеціальних Олімпіад включаються змагання не менш, ніж з чотирьох офіційних видів спорту, в одному з яких обов'язково проводяться командні змагання;
- до програми зимових Ігор Спеціальних Олімпіад включаються змагання не менш, ніж з двох офіційних видів спорту;
- до програми літніх чи зимових Ігор Спеціальних Олімпіад рекомендується включення будь-якої кількості національно-популярних та показових видів спорту;
- національно-популярні та показові види спорту не можуть враховуватися в запровадженому мінімумі офіційних видів спорту.

Особливості розвитку національних програм Спеціальних Олімпіад в різних регіонах світу

Лекція № 7

Тема: "ПІДГОТОВКА СПОРТСМЕНІВ В АДАПТИВНОМУ СПОРТІ"

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ

1. Основні методичні положення підготовки спортсменів з особливими потребами.
2. Особливості підготовки спортсменів з пошкодженням опорно-рухового апарату.
3. Особливості підготовки спортсменів з вадами зору.
4. Підготовка спортсменів за програмами Ігор Спеціальних Олімпіад.
5. Особливості підготовки дефлімпійців до участі у змаганнях різного рівня.

Основні перешкоди для занять осіб з особливими потребами фізичною культурою та спортом є:

1. Недостатня агітаційно-пропагандистська робота, відсутність інформації серед осіб з особливими потребами про діяльність фізкультурно-оздоровчих клубів та спортивних установ;
2. Недостатній рівень соціальної захищеності осіб з особливими потребами;
3. Неналежне матеріально-технічне забезпечення спортивної підготовки.

Для ефективного функціонування системи фізичної культури і спорту осіб з особливими потребами необхідна наявність:

1. навчальних закладів для підготовки кадрів;
2. спеціальної матеріально-технічної бази;
3. виробництва спеціального спортивнентарю та обладнання;
4. підрозділу медичного контролю за особами з особливими потребами, які займаються фізичною культурою і спортом;
5. центру наукових досліджень з проблем фізичної культури і спорту осіб з особливими потребами

Для підвищення доступності спортивних споруд особам з особливими потребами необхідні:

1. пандуси і двері;
2. ліфти;
3. спеціальні туалети;
4. написи, що читаються особами, які мають проблеми із зором;
5. спеціальні трапи;
6. адаптований громадський транспорт;
7. адаптовані місця для паркування автомобілів;
8. підготовлений персонал;
9. правильно підібрані матеріали при будівництві

Пріоритетні напрями розвитку адаптивного спорту:

1. залучення великої кількості осіб з особливими потребами до занять фізичною культурою і спортом;
2. фізкультурна освіта й інформаційно-пропагандистське забезпечення розвитку адаптивного спорту;
3. наявність фізкультурно-оздоровчих і спортивних об'єктів для осіб з особливими потребами;
4. підготовка, підвищення кваліфікації і перепідготовка фахівців для фізкультурно-реабілітаційної і спортивної роботи з особами, які мають вади розвитку;
5. створення нормативно-правової бази розвитку адаптивного спорту;
6. проведення спортивних змагань, масових спортивних свят, різноманітних конкурсів, що сприяють соціальній адаптації осіб з особливими потребами

Основні методичні положення спортивної підготовки осіб з особливими потребами:

1. визначення причин, що призвели до обмеження можливостей спортсменів;
2. визначення мети і умов тренування;
3. визначення особливих потреб осіб, які займаються спортом;
4. орієнтація у виборі виду спорту чи спеціалізації;
5. вирішення корекційних та спеціальних завдань, підбір спеціальних вправ;
6. індивідуалізація тренування;
7. врахування методичних положень проведення занять із певною нозологічною групою

Особливості підготовки спортсменів з порушеннями опорно-рухового апарату:

1. усунення перешкод у місці проведення тренування;
2. до спортивної підготовки мають бути включені фізичні вправи, спрямовані на профілактику контрактур та атрофії м'язів;
3. важливе місце у спортивній підготовці посідає ізометричне тренування;
4. тренер має передбачити забезпечення фізичної допомоги спортсменам.

Організаційні положення проведення тренувальних занять зі спортсменами з вадами зору:

1. обмежена чисельність групи (до 3-х тотально сліпих у групі з 10 спортсменів);
2. усунення перешкод у спортивній залі;
3. тиша у спортивній залі, обмежений мовний контакт між спортсменами;
4. чіткість та конкретність команд;
5. великий обсяг мовної інформації з боку тренера, використання умовних звукових сигналів;
6. спеціфічне використання дидактичного принципу тактильності (визначення рухів через торкання тренера, який виконує рух).

Характеристика спортсменів, які мають відхилення розумового розвитку:

легкий ступінь: обсяг запам'ятовування звужений, емоційно-вольова сфера первинно збережена, психомоторне недорозвинення; уповільнений розвиток локомоторних функцій, рухи білі, недостатньо плавні.

помірний ступінь: моторика характеризується незграбністю, відсутністю диференціації м'язових зусиль, увага мимовільна, рухи уповільнені, незграбні.

важкий ступінь: супроводжується грубим недорозвитком рухової сфери; порушення координаційних здібностей, точності та темпу рухів, пам'ять відрізняється дуже малим обсягом і значними спотвореннями при відтворенні.

глибокий ступінь: порушення фізичного та психічного розвитку; значні відставання у формуванні локомоторних функцій, деякі особи не можуть самостійно ходити і сидіти, неспроможні турбуватися про задоволення своїх основних потреб, увага мимовільна, дуже нестійка.

Особливості підготовки дефлімпійців до участі у змаганнях різного рівня:

1. наочний супровід процесу спортивної підготовки, використання відеофільмів;
2. використання умовних відеосигналів;
3. тренер має знаходитись в полі зору спортсмена;
4. авторитарність особи тренера;
5. до підготовки мають бути включені вправи, спрямовані на розвиток координаційних здібностей атлета.

Тема: "СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ"

ЗМІСТ ЛЕКЦІЇ:

1. Передумови виникнення адаптивного спорту в Україні.
2. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку адаптивного спорту в Україні.
3. Аналіз результатів виступів українських спортсменів у Паралімпійських, Дефлімпійських іграх та Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад.

Основні передумови виникнення та розвитку адаптивного спорту в Україні:

- **накопичена досвіду у використанні засобів фізичної культури й спорту для вирішення завдань пов'язаних з реабілітацією і соціальною адаптацією людей з особливими потребами;**
- **процес інтеграції України в європейське співтовариство передбачав не тільки декларацію певних цінностей в Україні, але й створення сприятливих умов життєдіяльності для людей з особливими потребами;**
- **розпад Радянського союзу й здобуття незалежності Україною сприяли створенню нових структурних утворень, що представляли цей напрямок на міжнародному рівні;**
- **потреба фізкультурно-спортивних і оздоровчих клубів для людей з особливими потребами на початку 90-х років стимулювала створення організацій, що амплінують розвиток даного напрямку в країні та ін.**

Основні нормативно-правові документи, що регламентують розвиток адаптивного спорту в Україні

№ п/п	Тип документу	Ресстр. № док-ту	Назва документу	Рік прийняття
1	Закон України	№ 21	"Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні"	1993
2	Закон України	№ 3808	"Про фізичну культуру і спорт"	1993
3	Закон України	№ 43	"Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні"	2000
4	Указ Президента України	№1059	"Про розвиток та підтримку паралімпійського руху в Україні"	2001

Основні нормативно-правові документи, що регламентують розвиток адаптивного спорту в Україні

№ п/п	Тип документу	Ресстр. № док-ту	Назва документу	Рік прийняття
5	Указ Президента України	№ 1113	"Про підготовку та участь спортсменів України в Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, Всесвітніх Універсиадах, чемпіонатах світу та Європи"	2005, редакція 2009
6	Закон України	№ 1767	"Про ратифікацію Конвенції про права інвалідів"	2009
7	Указ Президента України	№ 410	"Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями"	2011
8	Постанова Кабінету Міністрів України	№ 766	"Положення про Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт»"	2011

Першочергові заходи щодо розвитку адаптивного спорту в Україні:

- створення єдиного центру керування адаптивним спортом, мережі його регіональних відділень;
- створення матеріально-технічної бази, центрів реабілітації для людей з особливими потребами;
- створення мережі спеціальних дитячо-юнацьких реабілітаційно-спортивних шкіл, спеціалізованих відділень підготовки спортивного резерву на базі працюючих шкіл-інтернатів для осіб з особливими потребами;
- створення різних можливостей та умов для одержання вищої освіти людьми з особливими потребами;
- вироблення месажів, пов'язаних з підготовкою фахівців для роботи в цьому напрямку;
- активізація наукових досліджень із проблем адаптивного спорту;
- розробка відповідних методичних рекомендацій, посібників тощо;
- проведення заходів пов'язаних із профілактикою інвалідності, медичною, соціально-трудовою реабілітацією осіб з особливими потребами;
- надання протезно-ортопедичної допомоги й забезпечення транспортними засобами;
- покращення матеріально-побутових умов для осіб з особливими потребами тощо.

Національний комітет спорту інвалідів України (НКСПУ) - є вищим керівним органом паралімпійського та дефлімпійського руху в Україні, що виконує діяльність громадського спортивного руху осіб з особливими потребами, об'єднуючи національні федерації спортсменів з вадами зору, слуху, опорно-рухового апарату, розумовими та фізичними вадами.

Основні завдання НКСПУ:

- представництво України в паралімпійському і дефлімпійському русі, у тому числі і на міжнародних заходах;
- співпраця з МОК та іншими міжнародними організаціями в структурі адаптивного спорту;
- співпраця спільно з Українським центром фізичної культури і спорту інвалідів в сфері розвитку спортивного руху осіб з особливими потребами в країні;
- представництво інтересів громадського фізкультурно-спортивного руху людей з особливими потребами у різних органах державної законодавчої та виконавчої влади й інших організаціях.

Український Центр фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" - спеціалізований державний заклад, що забезпечує створення належних умов для реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту інвалідів, здійснює заходи з організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності інвалідів, у тому числі щодо спорту вищих досягнень, фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів, до його структури входять 27 регіональних відділень.

Основні завдання Українського центру "Інваспорт":

- створення належних умов для реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту інвалідів;
- здійснення заходів з організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності інвалідів, у тому числі щодо спорту вищих досягнень, фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів;
- підготовка і забезпечення разом з Комітетом та спортивними федераціями інвалідів, які є членами Міжнародного паралімпійського комітету і Міжнародного спортивного комітету глухих, участі національних збірних команд з видів спорту інвалідів у Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, інших міжнародних змаганнях;
- розроблення в межах своїх повноважень пропозицій щодо формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту інвалідів, пропозицій до проектів нормативно-правових актів з питань розвитку фізичної культури і спорту;
- організація та проведення спортивної та фізкультурно-реабілітаційної роботи серед інвалідів, координація відповідної роботи в регіонах;

Основні завдання Українського центру "Інваспорт":

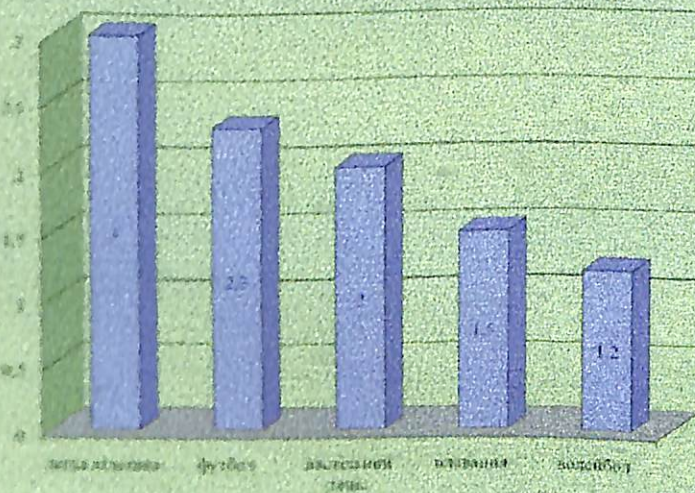
- підготовка та забезпечення участі в Паралімпійських, Дефлімпійських та Глобальних іграх, чемпіонатах світу та Європи національних збірних команд з видів спорту інвалідів, створення і забезпечення розвитку системи реабілітації інвалідів різних нозологій з використанням засобів фізичної культури і спорту;
- контроль за здійсненням навчально-тренувальної роботи та проведенням заходів з фізичної культури і спорту інвалідів та їх фізкультурно-спортивної реабілітації;
- сприяння спортивним федераціям інвалідів у забезпеченні розвитку визнаних в Україні видів спорту інвалідів та здійснення співпраці з ними;
- здійснення заходів щодо матеріально-технічного забезпечення закладів фізичної культури і спорту для інвалідів;
- забезпечення міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури і спорту інвалідів та їх фізкультурно-спортивної реабілітації.

Кількість людей з обмеженими можливостями, які займаються в ДЮСШ та спортивних секціях (станом на 31 грудня 2011 р.)

Непатологічна група	Роки		
	2009	2010	2011
з вадами слуху	7714	7379	7313
з вадами зору	3002	2884	2691
з ураженнями опорно-рухового апарату	6596	6574	6526
з вадами розумового і фізичного розвитку	3430	3334	3265
Всього	20746	20094	19759

Найпопулярніші види спорту серед людей з обмеженими можливостями (тис. осіб.)

Спортивні бази паралімпійської та дефлімпійської підготовки в Україні:

- Національний центр паралімпійської і дефлімпійської підготовки "Україна" (створений відповідно до Указу Президента України «Про розвиток та підтримку паралімпійського руху в Україні» № 1059/2001 від 08.11.2001 в м. Сваторія);
- Західний реабілітаційно-спортивний центр Національного комітету спорту інвалідів України (відкрито 21 січня 2010 р. у селі Верхне Турківського району (Львівська обл.))

Основні проблеми розвитку адаптивного спорту

- створення безперешкодного доступу спортсменів з обмеженими можливостями до приміщень соціальної сфери, побутових та спортивних площадок;
- відсутність власної спортивної бази (спортивних та тренажерних залів і майданчиків, басейнів, футбольних полів тощо);
- недостатня кількість спортивних клубів як державної так і інших форм власності для людей з обмеженими можливостями;
- не всі спортивні споруди (особливо басейни) надаються особам з особливими потребами для занять фізичною культурою і спортом, а також для проведення фізкультурно-спортивних заходів на безкоштовній або пільговій умові;
- не всі регіональні органи місцевої влади та самоврядування на належному рівні вирішують питання поліпшення соціально-побутових та інших проблем чемпіонів та призерів Паралімпійських і Дефлімпійських ігор, Спеціальних Олімпіад тощо та їх тренерів

Результати участі спортсменів незалежної України
у літніх Паралімпійських іграх

Ігри	Рік	Місце проведення Ігор	Нагороди			Загальна кількість нагород	Місце в НКЗ	
			з	с	б		за кількістю золотих медалей	за загальною кількістю медалей
X	1996	Атланта (США)	1	4	2	7	44	43
XI	2000	Сідней (Австралія)	7	10	14	37	35	13
XII	2004	Афіни (Греція)	24	12	19	55	6	9
XIII	2008	Пекін (Китай)	24	18	32	74	4	5
XIV	2012	Лондон (Велика Британія)	32	24	28	84	4	6
Разом			84	78	95	257		

Примітка: з – золоті, с – срібні, б – бронзові, НКЗ – неофіційний командний залік

Результати участі спортсменів незалежної України
у літніх Дефлімпійських іграх

Ігри	Рік	Місце проведення Ігор	Нагороди			Загальна кількість нагород	Місце в НКЗ	
			з	с	б		за кількістю золотих медалей	за загальною кількістю медалей
XVII	1993	Софія (Болгарія)	2	4	2	8	14	12
XVIII	1997	Копенгаген (Данія)	5	10	5	20	9	5
XIX	2001	Рим (Італія)	12	12	10	34	4	4
XX	2005	Мельбурн (Австралія)	21	17	14	52	1	2
XXI	2009	Тайпей (Тайвань)	20	22	25	67	2	2
Разом			60	65	56	181		

Примітка: з – золоті, с – срібні, б – бронзові, НКЗ – неофіційний командний залік

Результати участі спортсменів незалежної України
у зимових Паралімпійських іграх

Ігри	Рік	Місце проведення Ігор	Нагороди			Загальна кількість нагород	Місце в НКЗ	
			з	с	б		за кількістю золотих медалей	за загальною кількістю медалей
VII	1998	Нагано (Японія)	2	2	4	9	14	13
VIII	2002	Солт-Лейк-Сіті (США)	0	5	6	12	18	9
IX	2006	Турин (Італія)	7	9	9	25	3	2
X	2010	Ванкувер (Канада)	5	8	6	19	5	4
Разом			15	25	25	65		

Примітка: з – золоті, с – срібні, б – бронзові, НКЗ – неофіційний командний залік

Результати участі спортсменів незалежної України
у зимових Дефлімпійських іграх

Ігри	Рік	Місце проведення Ігор	Нагороди			Загальна кількість нагород	Місце в НКЗ за загальною кількістю медалей	
			з	с	б			
XIV	1999	Давос (Швейцарія)	-	-	-	0	-	
XV	2003	Саундсвіль (Швеція)	-	1	-	1	13	
XVI	2007	Солт-Лейк-Сіті (США)	-	4	3	7	3	
XVII	2011	Високі тагри (Словаччина)	Ігри не відбулися					
Разом			-	5	3	8		

Примітка: з – золоті, с – срібні, б – бронзові, НКЗ – неофіційний командний залік

**Результати участі спортсменів незалежної України
у літніх Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад**

Ігри	Рік	Місце проведення ігор	Нагороди			Загальна кількість нагород
			а	с	б	
VIII	1991	Міннеаполіс (США)	1	-	-	1
IX	1995	Нью-Гейвен (США)	5	11	7	23
X	1999	Ралей (США)	3	3	3	9
XI	2003	Дублін (Ірландія)	15	19	4	38
XII	2007	Шанхай (Китай)	8	12	5	25
XIII	2011	Афіни (Греція)	7	8	4	19
Разом			39	53	23	115

Примітка: а – золото, с – срібло, б – бронза

**Результати участі спортсменів незалежної України
у зимових Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад**

Ігри	Рік	Місце проведення ігор	Нагороди			Загальна кількість нагород
			а	с	б	
VI	1997	Торонто-Коллінвуд (Канада)	1	-	-	1
VII	2001	Атланта (США)	5	4	7	16
VIII	2005	Натано (Японія)	5	4	5	16
IX	2009	Болес, місто Адамо (США)	3	2	2	7
X	2013	Гельсінкі та Тампере (Фінляндія)	6	3	2	11
Разом			21	13	17	51

Примітка: а – золото, с – срібло, б – бронза

4. Тематика рефератів

1. Соціальне значення адаптивного спорту.
2. Проблеми сучасного адаптивного спорту.
3. Перешкоди для занять адаптивним спортом.
4. Класифікації спортсменів в адаптивному спорті.
5. Пріоритетні напрями розвитку адаптивного спорту.
6. Організаційна структура та управління адаптивного спорту.
7. Міжнародні організації адаптивного спорту та їх функції.
8. Передумови виникнення та історія розвитку паралімпійського спорту.
9. Особливості організації та проведення Паралімпійських ігор.
10. Основні класифікації спортсменів, структура і функції паралімпійського спорту.
11. Види спорту та спортивні дисципліни у програмі Паралімпійських ігор.
12. Передумови виникнення та історія розвитку Спеціальних Олімпіад.
13. Особливості організації та проведення ігор Спеціальних Олімпіад.
14. Класифікація видів спорту в іграх Спеціальних Олімпіад.
15. Передумови виникнення та історія розвитку дефлімпійського спорту.
16. Загальна характеристика Дефлімпійських ігор.
17. Становлення та розвиток адаптивного спорту в Україні.
18. Напрями розвитку адаптивного спорту в Україні.
19. Соціально-організаційні умови функціонування адаптивного спорту в різних країнах світу.
20. Особливості підготовки спортсменів у паралімпійському, дефлімпійському спорті та русі Спеціальних Олімпіад.
21. Основні принципи побудови програми змагань в адаптивному спорті.
22. Місце і роль спортсменів у адаптивному спорті.
23. Перспективи розвитку адаптивного спорту.
24. Участь спортсменів України у міжнародному адаптивному русі.
25. Правові основи функціонування адаптивного спорту.
26. Волонтерський рух в адаптивному спорті.
27. Спонсорство та благодійна діяльність в адаптивному спорті.

5. Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання: ситуаційні завдання та рольові ігри

На час проведення лекцій, семінарських та практичних занять з навчальної дисципліни «Адаптивний спорт» здійснюється процес виховання, розвитку та удосконалення у студентів комплексу індивідуальних здібностей. У ході виконання дисципліни були розроблені та застосовуються ситуаційні завдання і рольові ігри з кожної теми навчальної програми.

Розв'язання ситуаційних завдань та рольових ігор – один із ефективних методів навчання. Їх дидактична цінність полягає в тому, що вони навчають правильно і логічно мислити, сприяють розвитку вміння спостерігати й аналізувати проблеми, що впливають із певної професійної діяльності. Цей різновид завдань рекомендується застосовувати при необхідності розвитку у студентів самостійного і творчого мислення, формування у них переконання, що немає готових проторованих шляхів ухвалення стандартних рішень. І, навпаки, кожне рішення потребує всебічного аналізу ситуації та врахування різних аспектів чинників, що на неї впливають.

Для методично правильного проведення заняття педагог:

- обирає тему, яку можна опрацювати методом розв'язання ситуаційних завдань чи рольових ігор;
- визначає рівень підготовки студентів до цього заняття та їх здібності;
- визначає проблеми, що можуть бути предметом аналізу;
- обирає об'єкт проблеми, що становить основу ситуаційного завдання чи рольової гри, завдання її описує;
- остаточно окреслює форму проведення заняття.

Схема розв'язання ситуаційних завдань та рольових ігор:

I Ситуаційні завдання:

1. зміст завдання: при вирішенні питання студент має показати знання та вміння у розв'язанні прикладних завдань;
2. алгоритм виконання:
  - сортування вирішення проблеми: студент має продемонструвати знання з дисципліни, її зв'язок із суміжними та спеціальними дисциплінами;
  - практична реалізація та обґрунтування: студент має продемонструвати конкретні знання з дисципліни та вміння їх використовувати на прикладі практичних питань.

II. Рольові ігри:

- формулювання змісту гри;
- визначення дійових осіб та їх функцій;
- сценарій проведення гри.

- Складовими завданнями ситуаційних завдань та рольових ігор є:
1. Углибоко уявлення та закріплення знань студентів з теми заняття.
  2. Створення умов для активізації творчих здібностей студентів.

Ситуаційне завдання № 1 Тема: "Адаптивний спорт у системі міжнародного олімпійського руху"

Зміст заняття: аналіз передумов виникнення адаптивного спорту, його соціальне значення.

Завдання:

- визначити поняття: «інвалідність», «інвалід», «особа з особливими потребами», «адаптивний спорт»;
- розкрити причини виникнення інвалідності;
- охарактеризувати та обґрунтувати передумови виникнення адаптивного спорту як соціального явища;
- сформулювати і пояснити сутність основних груп проблем, що гальмують розвиток адаптивного спорту;
- запропонувати напрямки подальшого розвитку адаптивного спорту.

Ситуаційне завдання № 2 Тема: "Адаптивний спорт у системі міжнародного олімпійського руху"

Зміст заняття: характеристика адаптивного спорту як складової частини системи міжнародного спортивного руху; мети, завдань та функцій адаптивного спорту.

Завдання:

- визначити поняття: «адаптивна фізична культура», «адаптивний спорт», «спортсмен з особливими потребами», «соціальна інтеграція», «соціальна адаптація»;
- визначити місце і роль сучасного адаптивного спорту в міжнародному спортивному русі;
- охарактеризувати взаємозв'язок між базовими підвалинами адаптивного спорту та ідеалами олімпізму;
- розкрити та обґрунтувати мету, завдання та функції адаптивного спорту;
- запропонувати можливі напрями подальшого співробітництва адаптивного спорту із сучасним міжнародним спортивним рухом.

Ситуаційне завдання № 3

Тема: "Загальна характеристика дефлімпійського спорту"

Зміст заняття: розкриття особливостей розвитку спорту людей з вадами слуху у світі.

Завдання:

- визначити поняття: «дефлімпійський спорт», «спортсменів-дефлімпійців», «нозологія», «нозологічна група»;
- охарактеризувати особливості розвитку спортивного руху осіб з вадами слуху у світі;
- охарактеризувати міжнародну організаційну структуру дефлімпійського спорту;
- визначити особливості взаємовідносин олімпійського та дефлімпійського спорту.

Ситуаційне завдання № 4

Тема: "Загальна характеристика дефлімпійського спорту"

Зміст заняття: характеристика мети та завдань дефлімпійського спорту, критерії допуску до участі у Дефлімпійських іграх.

Завдання:

- визначити поняття: «Дефлімпійські ігри», «дефлімпійський спорт», «спортсмени з вадами слуху»;
- розкрити мету та завдання підготовки спортсменів з вадами слуху;
- визначити спеціальні та корекційні завдання підготовки спортсменів-дефлімпійців з урахуванням нозологічних особливостей;
- охарактеризувати критерії допуску спортсменів до участі у Дефлімпійських іграх;
- проаналізувати сучасні тенденції розвитку дефлімпійського спорту на міжнародному та національному рівні.

Ситуаційне завдання № 5

Тема: "Паралімпійські ігри: виникнення, організація та проведення"

Зміст заняття: характеристика особливостей становлення та розвитку паралімпійського спорту.

Завдання:

- визначити поняття: «паралімпійський спорт», «Паралімпійські ігри», «паралімпійці»;
- розкрити об'єктивні передумови виникнення паралімпійського спорту;
- охарактеризувати основні періоди розвитку паралімпійського спорту;
- визначити основні чинники, що вплинули на зміну пріоритетів паралімпійського спорту з реабілітаційної спрямованості на спорт вищих досягнень;
- визначити стан паралімпійського спорту та обґрунтувати перспективи його розвитку.

Ситуаційне завдання № 6

Тема: "Паралімпійські ігри: виникнення, організація та проведення"

Зміст заняття: характеристика особливостей становлення та розвитку паралімпійського спорту.

Завдання:

- визначити поняття: «класифікація», «загальна класифікація спортсменів-паралімпійців», «функціональна класифікація спортсменів-паралімпійців»;
- визначити роль та місце паралімпійського спорту в системі міжнародного спортивного руху;
- охарактеризувати паралімпійський спорт як соціальне явище;
- розкрити основні принципи паралімпійських класифікацій;
- визначити відмінності у загальних та функціональних класифікаціях спортсменів-паралімпійців;
- навести приклади класифікації паралімпійців у довільно обраному виді спорту (за загальними та функціональними класифікаціями).

Ситуаційне завдання № 7

Тема: "Спеціальна Олімпіада: виникнення, філософія, програма"

Зміст заняття: характеристика основних волонтерських програм Спеціальних Олімпіад та розкриття тенденції їх розвитку.

Завдання:

- визначити поняття: «Спеціальна Олімпіада», «спецолімпійці», «волонтер», «волонтерська програма»;
- охарактеризувати соціальну сутність Спеціальних Олімпіад;
- визначити особливості волонтерських програм Спеціальних Олімпіад;
- розкрити тенденції розвитку руху Спеціальних Олімпіад в Україні;
- запропонувати сценарій проведення освітньої програми для учнів загальноосвітніх закладів різного рівня про рух Спеціальних Олімпіад та потреби непоміщуваних.

Ситуаційне завдання № 8

Тема: "Спеціальна Олімпіада: виникнення, філософія, програма"

Зміст заняття: характеристика основних аспектів організації Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад.

Завдання:

- визначити поняття: «Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад», «змагання спортсменів Спеціальних Олімпіад»;
- охарактеризувати спільні та відмінні риси в організації змагань у зимовій спорті та Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад;
- визначити права участі спортсменів у Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад;
- сформулювати принципи розподілу учасників Спеціальних Олімпіад на класифікації;
- охарактеризувати вимоги до проведення змагань за програмами Спеціальних Олімпіад;
- скласти сценарій проходження ігор Спеціальних Олімпіад.

Ситуаційне завдання № 9

Тема: "Організаційна структура та управління адаптивним спортом"

Зміст заняття: характеристика особливостей функціонування організаційно-керівної структури сучасного адаптивного спорту в світі.

Завдання:

- визначити поняття: «організаційно-керівна структура», «Міжнародний паралімпійський комітет»;
- виявити організації, що формують правове поле функціонування адаптивного спорту на міжнародному рівні;
- охарактеризувати основні напрями діяльності та функції міжнародних організацій адаптивного спорту;
- охарактеризувати основні напрями діяльності, організаційну структуру та функції Міжнародного паралімпійського комітету (МПК);
- визначити особливості діяльності президентів МПК;
- визначити та обґрунтувати напрями взаємодії міжнародних організацій щодо подальшого розвитку адаптивного спорту в світі.

Ситуаційне завдання № 10

Тема: "Організаційна структура та управління адаптивним спортом"

Зміст заняття: характеристика особливостей функціонування організаційно-керівної структури адаптивного спорту в Україні.

Завдання:

- визначити поняття: «Національний комітет спорту інвалідів України», «Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт"»;
- визначити організації, що формують правове поле функціонування адаптивного спорту в Україні;
- охарактеризувати основні напрями діяльності, організаційну структуру та функції Національного комітету спорту інвалідів України та Українського центру з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт";
- визначити та обґрунтувати проблеми і перспективи розвитку адаптивного спорту в Україні.

Ситуаційне завдання № 11

Тема: "Сучасний стан та особливості функціонування адаптивного спорту у світі"

Зміст заняття: характеристика особливостей побудови програм занять в адаптивному спорті.

Завдання:

- визначити поняття: «програма», «програма Паралімпійських ігор», «вид спорту»;
- визначити тенденції зміни видів спорту у програмах Паралімпійських ігор;
- охарактеризувати офіційні, національно-популярні та заборонені види спорту в програмах Спеціальних Олімпіад;
- визначити стадії розвитку програми сучасних Дефлімпійських ігор;
- запропонувати види спорту, що можливо включити до програми Паралімпійських, Дефлімпійських ігор, Спеціальних Олімпіад та обґрунтувати свій вибір.

Ситуаційне завдання № 12

Тема: "Сучасний стан та особливості функціонування адаптивного спорту у світі"

Зміст заняття: характеристика соціального значення та умов функціонування адаптивного спорту в світі.

Завдання:

- визначити поняття: «соціальне значення», «тенденції розвитку», «проблеми», «перспективи»;
- визначити тенденції розвитку адаптивної фізичної культури і спорту в різних країнах світу;
- визначити основні чинники розвитку адаптивного спорту в світі;
- охарактеризувати проблеми розвитку адаптивного спорту в різних країнах світу;
- обґрунтувати перспективи розвитку адаптивного спорту в самостійно обраній країні світу.

Ситуаційне завдання № 13

Тема: "Підготовка спортсменів в адаптивному спорті"

Зміст заняття: обґрунтування змісту діяльності фахівців, які забезпечують підготовку спортсменів в адаптивному спорті.

Завдання:

- визначити поняття: «функціональні обов'язки», «підготовка спортсменів», «адаптивний спорт»;
- обґрунтувати функціональні обов'язки тренера, який працює зі спортсменами певної нозологічної групи;
- визначити обов'язки спортивного лікаря, який працює зі спортсменами певної нозологічної групи;
- визначити та обґрунтувати проблематику наукових досліджень, що мають проводитись у адаптивному спорті;
- розкрити специфіку діяльності науковця, який працює зі спортсменами з особливими потребами.

Ситуаційне завдання № 14

Тема: "Підготовка спортсменів в адаптивному спорті"

Зміст заняття: розкриття особливостей підготовки спортсменів певної нозологічної групи у довідно обраному адаптивному виді спорту.

Завдання:

- визначити поняття: «нозологічна група», «система підготовки», «типова помилка»;
- визначити роль та місце тренера в системі підготовки спортсменів;
- розкрити особливості підготовки спортсменів певної нозологічної групи;
- визначити особливості підготовки спортсменів в обраному виді спорту;
- розкрити найтипівші помилки, аспекти, на які тренер має звернути увагу.

Ситуаційне завдання № 15

Тема: "Становлення та розвиток адаптивного спорту в Україні"

Зміст завдання: розкриття особливостей формування системи адаптивного спорту в Україні та функціонування її основних структурних елементів.

Завдання:

- визначити поняття: «структурний підрозділ», «правовий документ», «система», «система адаптивного спорту»;
- визначити основні передумови формування системи адаптивного спорту в Україні та надати характеристику діяльності організацій, що входять до структури адаптивного спорту в Україні;
- визначити основні правові документи, що регламентують розвиток адаптивного спорту в Україні;
- визначити основні показники розвитку адаптивного спорту в Україні;
- визначити недоліки та обґрунтувати перспективи розвитку адаптивного спорту в Україні.

Ситуаційне завдання № 16

Тема: "Становлення та розвиток адаптивного спорту в Україні"

Зміст завдання: характеристика результатів виступу українських спортсменів на міжнародній спортивній арені.

Завдання:

- визначити поняття: «адаптивний спорт», «Паралімпійські ігри», «Дефлімпійські ігри», «Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад»;
- визначити результати виступів українських спортсменів у міжнародних змаганнях у складі СРСР;
- надати характеристику виступам українських спортсменів у Паралімпійських, Дефлімпійських іграх та Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад та часів незалежної України;
- визначити основні чинники, що впливають на успішність виступів спортсменів України на Паралімпійських, Дефлімпійських іграх та Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад.

РОЛЬОВІ ІГРИ

Рольова гра № 1

Тема «Адаптивний спорт у системі міжнародного олімпійського руху»

Зміст гри	Дійові особи	Функції дійових осіб	Сценарій проведення гри
Розкриття особливостей функціонування організаційно-керівної структури адаптивного спорту в світі та Україні	Представники Міжнародного паралімпійського комітету (2-3 особи) Представники міжнародних організацій адаптивного спорту (10-12 осіб) Представники Національного комітету спорту інвалідів України (1-2 особи)	Пропонують концепцію розвитку паралімпійського спорту на сучасному етапі. Розробляють програму розвитку організації з урахуванням конкретної проблемної ситуації. Пропонують концепцію розвитку адаптивного спорту в Україні у відповідності до положень Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки.	Представники зазначених організацій пропонують концепції та програми розвитку адаптивного спорту згідно до вимог сьогодення. Представники Українського центру з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" та тренери визначають умови та особливості піровадження у практиці запропонованих програм та організації і проведення з інвалідами фізкультурно-реабілітаційної роботи, навчально-тренувальних занять, зборів, спортивних заходів.

Представники національних федерацій та інших організацій олімпійського спорту України (5-10 осіб)	Розробляють рамковий розвитку якнайшироку визначення спортивних спортивців.	Цільову групу організації працівників оскільки
Представники Українського центру з фізичної культури і спорту інвалідів "Ливаспорт" (2-3 особи)	Визначають умови впровадження науково обґрунтованої системи фізичного виховання, реабілітації та підготовки спортсменів.	Цільову групу організації працівників оскільки
Тренери (5-6 осіб)	Визначають особливості щодо організації і проведення з дітьми та дорослими фізкультурно-реабілітаційної роботи, навчально- тренувальних занять, зборів, спортивних заходів.	Цільову групу організації працівників оскільки

78

Рольова гра № 2
Тема: "Загальна характеристика дефлімпійського спорту"

Зміст гри	Дійові особи	Функції дійових осіб	Сценарій проведення гри
Характеристика дефлімпійського спорту: мета, завдання, організаційна структура, класифікація спортсменів, символіка	Представники керівних структур дефлімпійського спорту (5-6 осіб) Тренери (5-6 осіб)	Визначають організаційну структуру дефлімпійського спорту та напрямки діяльності керівних органів. Визначають причини, що спонукають до занять спортом, мету та завдання заняття. Вказують на знання та вміння, якими вони повинні володіти.	Дійові особи першої групи характеризують структуру та напрямки діяльності організації, що керують дефлімпійським спортом на міжнародному та національному рівнях. Визначають критерії участі спортсменів у Дефлімпійських іграх. Описують дефлімпійську символіку та її значення.
Інструктори фізичної культури, (5-6 осіб)	Визначають причини, що спонукають до занять фізичною культурою, мету та завдання заняття. Вказують на знання та вміння, якими вони повинні володіти.	Дійові особи другої та третьої груп називають причини, що є для осіб з вадами слуху стимулом для занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю та спортом. Формулюють мету та завдання заняття. Вказують на знання та вміння, якими вони повинні володіти.	Дійові особи другої та третьої груп називають причини, що є для осіб з вадами слуху стимулом для занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю та спортом. Формулюють мету та завдання заняття. Вказують на знання та вміння, якими вони повинні володіти.

79

Види гри	Цілі гри	Функції лівої особи	Система проведення гри
Визначення осіб з порушеннями функцій руху у класифікації у паралимпійському пісьмому спорті	Голова класифікаційної комісії Міжнародного паралимпійського комітету (1 особа) Представники Міжнародних спортивних федерацій (2-3 особи)	Розглядає переваги та недоліки знятої та функціональної класифікації спортсменів. Визначають проблеми класифікації у своєму виді спорту.	Голова класифікаційної комісії об'єднує причини введення функціональної класифікації у паралимпійському спорті. Представники МСФ інформують про особливості функціональних класифікацій в окремих видах спорту; об'єднують важливість функціональної класифікації для підвищення видовишності змагань, цінності паралимпійських нагород.
	Представники Національних паралимпійських комітетів (2-3 особи)	Висловлюють своє бачення щодо різних підходів класифікації спортсменів.	Представники Національних паралимпійських комітетів надають свої пропозиції щодо вдосконалення класифікації спортсменів у паралимпійському спорті.
	Представники Комітету спортсменів, які потребують значної підтримки (1-2 особи)	Інформують про основні завдання та напрями діяльності комісії, аргументують необхідність виділення	Представники Комітету спортсменів, які потребують значної підтримки об'єднують соціальну значущість виділення у паралимпійському спорті

	спортсменів з важкими порушеннями в окремий клас.	спортсменів з важкими порушеннями організму.
Науковці (2-3 особи)	Визначають проблеми класифікації спортсменів різних нозологічних груп у паралимпійському спорті, вносять пропозиції щодо її вдосконалення	Науковці аналізують результати впровадження функціональної класифікації, визначають її недоліки, наводять інші приклади; аналізують ефективність мануально-м'язового тестування спортсменів з порушеннями опорно-рухового апарату, нових підходів у тестуванні спортсменів з відхиленнями розумового розвитку

Тема: "Участь в організації та проведенні міжнародних фізкультурно-спортивних змагань"

Зміст гри	Дійові особи	Функції дійових осіб	Сценарій проведення гри
Розкриття особливостей проведення ігор Спеціальною Олімпіадою	Дітяки з фізичними вадами (4-6 осіб)	Проявляють інтерес до проведення спеціальних ігор Спеціальної Олімпіади.	Організують змагання спеціальні ігор (особливості та особливості всіх основних церемоній ігор).
	Судді (2-3 особи)	Повідомляють умови розкладу змагань на днях і години.	Судді обговорюють умови проведення поєдинків змагань, розподіл спортсменів на дивізіони та особливості суддівства.
	Тренери (2-3 особи)	Пропонують найкращі умови перебування спортсменів на іграх.	Тренери, спілкуючись з організаторами та суддями, обговорюють умови забезпечення найкращого перебування спортсменів на іграх.
	Волонтери (2-3 особи) Представники сімей (2-3 особи)	Визначають напрями та обговорюють особливості діяльності на іграх. Визначають умови своєї участі у змаганнях	Волонтери та родичі після спілкування з організаторами, суддями та тренерами формують основні завдання своєї діяльності

82

Тема: "Спеціальна Олімпіада: вишикнення, філософія, програма"

Зміст гри	Дійові особи	Функції дійових осіб	Сценарій проведення гри
Впровадження волонтерської програми «Об'єднаний спорт» в Україні	Президент Спеціальної Олімпіади України (1 особа) Представники Міжнародної організації «Спеціальні Олімпіади» (2-3 особи)	Роз'яснюють мету, завдання волонтерської програми Спеціальної Олімпіади «Об'єднаний спорт». Інформують присутніх про результати впровадження та реалізації програми «Об'єднаний спорт» у світі.	Президент Спеціальної Олімпіади України розповідас присутнім про мету та завдання волонтерської програми «Об'єднаний спорт». Представники Міжнародної організації «Спеціальні Олімпіади» надають результати впровадження програми у різних регіонах світу, використовуючи офіційні звіти СОІ та дані наукових досліджень.
	Тренери Спеціальної Олімпіади України (2 особи)	Розкривають соціальне та педагогічне значення програми «Об'єднаний спорт»	Тренери Спеціальної Олімпіади України розповідають про особливості розвитку осіб з відхиленнями розумового розвитку. Характеризують значення програми для спортсменів Спеціальної Олімпіади та соціуму.
	Керівники освітніх закладів, навчальних центрів (2-3 особи)	Висловлюють свою думку щодо особливостей реалізації програми «Об'єднаний спорт»	Керівники освітніх закладів дискутують з програмою в Україні та надають програмі педагогічний характер іспіху.

83

<p>Учасники гри: представники батьківської громади (2-4 особи); батьки залучених дітей (1-3 особи); Студенти, молодь (4-5 осіб).</p>	<p>Дієвність гри здійснюють всі учасники гри згідно з правилами гри. Висловиють своє бажання відносно участі своїх дітей у програмі «Об'єднаний спорт».</p>	<p>Батьки інформують, просять про своє бажання щодо залучення їх дітей до програми «Об'єднаний спорт» у якості партнерів.</p>
	<p>Сабрунговують своє бажання та можливість участі у програмі «Об'єднаний спорт» у якості партнерів.</p>	<p>Студенти та молодь висловлюють своє бажання щодо участі у програмі.</p>
		<p>Президент СОУ підводить підсумки Заходу та висловлює свої думки щодо подальшої роботи з запровадження програми «Об'єднаний спорт» в Україні.</p>

Рольова гра № 6
Тема: "Організаційна структура та управління адаптивним спортом"

Зміст гри	Дійові особи	Функції дійових осіб	Сценарій проведення гри
<p>Розкриття особливостей функціонування організаційно-керівної структури адаптивного спорту в світі</p>	<p>Представники Міжнародного паралімпійського комітету (2-5 осіб) Представники комітету МПК (3-5 осіб)</p>	<p>Визначають вимоги до обрання осіб, які будуть обиратися до складу МПК та на посаду президента МПК Визначають функції виконавчого комітету, та президента. Обирають адміністративні органи МПК. Аналізують сучасний стан адаптивного спорту та напрямки подальшого розвитку. Розробляють програму проведення Генеральної асамблеї.</p>	<p>Представники адміністративних органів МПК розробляють його концепцію функціонування на сучасному етапі. Дійові особи формують мету, завдання та напрями діяльності відповідного комітету та його склад. Представники структур вказують та обгрунтовують напрями діяльності Рад. Представники організації, обговорюють умови співробітництва та перспективи подальшого розвитку</p>
<p>Представники Рад, що входять до складу МПК (ради спорстменів)</p>	<p>Обгрунтовують доцільність створення відповідних комісій Обирають керівників комісій</p>	<p>доцільність відповідних комісій</p>	<p>Розглядають результати</p>

	Міжнародна спортивна організація, регіона. ради зі спорту) (10-12 осіб)	та визначають діяльність комісії.	напрями адаптивного спорту
Представники морально-етичних проблем в адаптивному спорті, визначення шляхів їх вирішення	Представники Міжнародного паралімпійського комітету, міжнародних організацій адаптивного спорту (10-15 осіб)	Обґрунтовують значення владощих структур та їх функції. Адаптують проблеми та пропонують напрямки подальшого розвитку адаптивного спорту на сучасному етапі	

Рольова гра № 7

Тема: "Сучасний стан та особливості функціонування адаптивного спорту в світі"

Зміст гри	Дійові особи	Функції дійових осіб	Сценарій проведення гри
Розкриття морально-етичних проблем в адаптивному спорті, визначення шляхів їх вирішення	Представники наукової галузі (2-3 особи); Керівники організаційно-управлінських структур адаптивного спорту (ІКСІУ, Українського центру фізичної культури інвалідів спорту «Інвалінет», «Степівський Олімпіадн Україна») (3 особи)	Аналізують проблеми термінології, етичні аспекти адаптивного спорту. Висловлюють своє бачення щодо термінології в адаптивному спорті; розкривають проблеми спілкування зі спортсменами з особливими потребами.	Науковці визначають актуальні морально-етичні проблеми в адаптивному спорті, обґрунтовують поняттєвий апарат, надають інформацію щодо міжнародного досвіду застосування терміну «інвалід» в адаптивному спорті. Керівники організаційно-управлінських структур адаптивного спорту визначають найбільш актуальні етичні проблеми в адаптивному спорті, проблеми взаємодієзносін спортсменів з особливими потребами зі здоровими, пропонують шляхи вирішення зазначених проблем.

Представники спортивної федерації (2-3 особи)	Інформують про наявність станції рекреації федерації з установами санітарного спорту.	Ідентифікують спортивних федераций, визначають місце проведення змагань в спортзалі в приміщенні спортивного клубу, встановлюють умови проведення змагань.
Представники спортивної організації (1-2 особи)	Характеризують станції рекреації з точки зору стану здоров'я людей з особливими потребами.	Представники організації соціальної захисту обґрунтовують соціальний ефект від спільних тренувань.
Здорові спортсмени (2-3 особи)	Характеризують стан здоров'я спортсменів з особливими потребами.	Здорові спортсмени інформують про стан здоров'я до проведення змагань, розповідають про досвід спільних тренувальних занять.

88

Рольова гра № 8

Тема: "Підготовка спортсменів в адаптивному спорті"

Зміст гри	Дійові особи	Функції дійових осіб	Сценарій проведення гри
Розкриття особливостей підготовки спортсменів з особливими потребами (певний вид спорту, певна нозологічна група)	Тренери (5-6 осіб) Технічні працівники (2-4 особи) Науковці (5-6 осіб) Представники ділових кіл (2-4 особи.)	Визначають особливості підготовки спортсменів певної нозологічної групи у виді спорту. Визначають вимоги до спортивних споруд, інвентарю, тощо. Визначають проблематику наукових досліджень щодо підготовки спортсменів. Визначають шляхи допомоги тренеру щодо вдосконалення процесу спортивної підготовки. Визначають необхідність та шляхи допомоги у підготовці до змагань	Тренери обґрунтовують особливості підготовки спортсменів. Технічні працівники визначають вимоги до спортивних споруд, інвентарю, тощо. Науковці визначають проблематику досліджень. Спільно з тренерами шляхи допомоги тренеру у вдосконаленні навчально-тренувального процесу. Представники ділових кіл обговорюють з тренерами та технічними працівниками умови допомоги в організації процесу спортивної підготовки та проведення змагань.

89

Зміст теми	Діючі особи	Функції діючих осіб	Специфічність спортивних систем
Важливість особливостей формування та розвитку системи адаптивного спорту в Україні	Фактори галузі фізичної культури і адаптивного спорту (2-3 особи). Представники Національного комітету спорту інвалідів України (2-3 особи).	Характеризують процес становлення та розвитку системи адаптивного спорту в Україні. Аналізують сучасний стан розвитку адаптивного спорту в країні (на основі нормативно-правової бази та відповідних показників). Формулюють пропозиції відносно вдосконалення системи спортивного руху для людей з особливими потребами.	Фактори, які розкривають особливості формування спортивного руху для людей з особливими потребами в Україні. Визначають основні організації, що входять до системи адаптивного спорту в країні; узагальнюють фактори від яких залежить розвиток адаптивного спорту в країні.

90

Представники	Українського центру з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" (2-3 особи).	Визначають умови впровадження в практику науково обґрунтованої системи фізичного виховання, реабілітації та підготовки спортсменів.	Представники організації та установ в системі адаптивного спорту аналізують результати роботи, пропонують заходи щодо підвищення ефективності співпраці в цьому напрямку, обговорюють досвід роботи інших країн в цьому напрямку, пропонують шляхи удосконалення системи адаптивного спорту в країні
Представники національних федерацій та інших організацій адаптивного спорту України (4-6 особи)	Представники національних федерацій та інших організацій адаптивного спорту України (4-6 особи)	Визначають особливості щодо організації і проведення з дітьми та дорослими фізкультурно-реабілітаційної роботи, навчально-тренувальних занять, зборів, спортивних заходів	

6. Обсягові вимоги

1. Охарактеризуйте соціальну значущість і передумови виникнення адаптивного фізкультурно-спортивного руху.
2. Охарактеризуйте проблеми у сучасному адаптивному спорті та його варіації.
3. Надайте характеристику змісту, предмету та основним поняттям адаптивного спорту «Адаптивний спорт».
4. Назвіть мету, завдання та функції адаптивного спорту.
5. Визначте особливості класифікації спортсменів в адаптивному спорті.
6. Охарактеризуйте організаційну структуру та управління адаптивним спортом у світі.
7. Визначте особливості функціонування адаптивного спорту на сучасному етапі.
8. Розкрийте завдання та функції міжнародних організацій адаптивного спорту.
9. Надайте характеристику структури та функцій Міжнародного паралімпійського комітету.
10. Проаналізуйте діяльність президентів Міжнародного паралімпійського комітету.
11. Охарактеризуйте структуру та зміст адаптивного спорту в Україні.
12. Паралімпійські ігри: історія виникнення та становлення.
13. Розкрийте історію виникнення сучасних Паралімпійських ігор.
14. Визначте особливості становлення паралімпійського руху.
15. Надайте характеристику періодів розвитку сучасних Паралімпійських ігор.
16. Охарактеризуйте паралімпійські класифікації спортсменів з вадами зору, наслідками дитячого церебрального паралічу, ампутаціями, ураженнями і захворюваннями спинного мозку та іншими порушеннями опорно-рухового апарату.
17. Наведіть нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор.
18. Охарактеризуйте передумови виникнення спорту людей з вадами слуху.
19. Розкрийте особливості розвитку дефлімпійського спорту.
20. Назвіть мету, корекційні та спеціальні завдання дефлімпійського спорту.
21. Розкрийте особливості класифікації спортсменів у дефлімпійському спорті.
22. Розкрийте особливості філософії руху Спеціальних Олімпіад.
23. Охарактеризуйте мету та основні завдання Спеціальних Олімпіад.

24. Назвіть спільні та відмінні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад.
25. Охарактеризуйте історію створення та розвитку руху Спеціальних Олімпіад.
26. Наведіть організаційну структуру міжнародного руху Спеціальних Олімпіад.
27. Розкрийте особливості організації і проведення ігор Спеціальних Олімпіад.
28. Охарактеризуйте волонтерські програми Спеціальних Олімпіад.
29. Охарактеризуйте особливості розвитку адаптивної фізичної культури і спорту в різних країнах світу.
30. Розкрийте особливості паралімпійських видів спорту.
31. Визначте основні критерії та правила побудови програми з дефлімпійському спорті.
32. Охарактеризуйте види спорту, що входять до програми ігор Спеціальних Олімпіад.
33. Розкрийте основні методичні положення підготовки спортсменів в адаптивному спорті.
34. Охарактеризуйте особливості підготовки спортсменів з порушеннями опорно-рухового апарату.
35. Визначте особливості підготовки спортсменів з вадами зору.
36. Проаналізуйте особливості підготовки спортсменів за програмами Спеціальних Олімпіад.
37. Охарактеризуйте особливості підготовки дефлімпійців до участі у змаганнях різного рівня.
38. Розкрийте передумови становлення та особливості функціонування адаптивного спорту в Україні.
39. Проаналізуйте результати виступу спортсменів України у Паралімпійських іграх.
40. Охарактеризуйте участь спортсменів України з вадами слуху у міжнародних змаганнях.
41. Наведіть приклади участі спортсменів України з відхиленнями розумового розвитку у Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіадах.

7. Тестування

1. До структури міжнародного спортивного руху осіб з особливими потребами входять наступні організації:

- А. Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад, Паралімпійські ігри, Дефлімпійські ігри;
- В. Міжнародний олімпійський комітет, Міжнародний паралімпійський комітет, Міжнародні федерації інвалідів з різних видів спорту, що входять до програми Паралімпійських ігор;
- С. Міжнародний паралімпійський комітет, Міжнародний дефлімпійський комітет, Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад;
- Д. Міжнародна спортивна федерація для осіб з порушеннями розумового розвитку, Міжнародна спортивна федерація візочників та ампутантів, Організаційний комітет паралімпійських ігор

2. Перша офіційна міжнародна спортивна організація для осіб з особливими потребами, що виникла у 1924 р. — це:

- А. Міжнародний паралімпійський комітет;
- В. Міжнародний дефлімпійський комітет;
- С. Міжнародна спортивна федерація візочників та ампутантів;
- Д. Міжнародна спортивна федерація для осіб з порушеннями розумового розвитку

3. Міжнародними організаціями з адаптивного спорту, що визнає Міжнародним паралімпійським комітетом, є:

- А. Міжнародна спортивна федерація для осіб з порушеннями розумового розвитку, Міжнародна спортивна федерація візочників та ампутантів, Міжнародна спортивно-рекреаційна асоціація осіб з церебральним паралічем, Міжнародна спортивна асоціація осіб з вадами зору;
- В. Міжнародна асоціація спорту сліпих, Міжнародний спортивний комітет глухих, Міжнародна асоціація спорту інвалідів з порушенням розумового розвитку, Міжнародна організація «Спеціальні Олімпіади», Міжнародна Сток-Мандевільська федерація спорту інвалідів на візках;
- С. Міжнародна організація спорту інвалідів, Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад, Паралімпійські ігри, Дефлімпійські ігри;
- Д. Міжнародний олімпійський комітет, Міжнародні федерації інвалідів з різних видів спорту, що входять до програми Паралімпійських ігор

4. Міжнародний паралімпійський комітет — це:

А. керівна організація, що відповідає за розвиток національних і регіональних спортивних організацій; сприяє реалізації інтересів паралімпійців у всіх сферах діяльності, лікуванню людей з ушкодженнями спинного мозку та проведенню змагань для спортсменів на візках;

В. організація, що сприяє розвитку спорту осіб з вадами зору на національних рівнях; підвищенню ролі спортивних організацій та рівня організаційної й спортивної роботи з особами з вадами зору;

С. постійно діюча неурядова організація, що є вищою інстанцією у вирішенні питань, що пов'язані з координуванням, контролем та проведенням Паралімпійських ігор і керівництвом адаптивним спортом;

Д. вищий керівний орган, що відповідає за розвиток, координацію та контроль діяльності спортивних організацій для осіб з вадами слуху; сприяє проведенню змагань для осіб даної нозології

5. Вищим керівним органом Міжнародного паралімпійського комітету є:

- А. президент;
- В. виконавчий комітет;
- С. комітет з управління;
- Д. генеральна асамблея

6. Штаб-квартира Міжнародного паралімпійського комітету знаходиться:

- А. м. Бонн, Німеччина;
- В. м. Лозанна, Швейцарія;
- С. м. Афіни, Греція;
- Д. м. Париж, Франція

7. Президентами Міжнародного паралімпійського комітету у різні роки були є:

- А. Х.А. Самаранч, Ж. Рогге;
- В. Р.Д. Стедвард, Ф. Кравен;
- С. Л. Гуттманн, Ю. Кеннеді-Шрайвер;
- Д. Д.К. Аммонс, К. Кроуц

8. Організаціями, що відповідають за розвиток адаптивного спорту в Україні, є:

- A. Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів «ВажкоСпорт», національні федерації спорту інвалідів;
- B. Кабінет Міністрів України, Президент, Національний паралімпійський комітет;
- C. Міністерство освіти і науки, молоді і спорту, Національний комітет спорту інвалідів України;
- D. Національний паралімпійський комітет, Державний комітет з фізичної культури і спорту, національні федерації спорту інвалідів

9. Національними федераціями спорту інвалідів в Україні є:

- A. плавання, легкої та важкої атлетики, танців, тенісу, зимових видів спорту;
- B. з ураженнями зору, слуху, опорно-рухового апарату та інтелекту;
- C. регіональні представництва Міжнародного паралімпійського комітету та «Спеціальних Олімпіад»;
- D. національні федерації інвалідів з різних видів спорту, що входять до програми Паралімпійських ігор

10. Президентом Національного комітету спорту інвалідів України є:

- A. В. Комісаренко;
- B. С. Бубка;
- C. Р. Сафіулін;
- D. Б. Сушкевич

11. Спортивний рух глухих має назву:

- A. рух Спеціальних Олімпіад;
- B. дефлімпійський рух;
- C. паралімпійський рух;
- D. олімпійський рух

12. Ініціатором проведення міжнародних комплексних змагань серед людей з вадами слуху був:

- A. Леопольд Гуттманн;
- B. П'єр де Кубертен;
- C. Хуан Антоніо Самаранч;
- D. Ежен Рубен Алке

13. Перші міжнародні комплексні змагання серед людей з вадами слуху були проведені:

- A. у 1924 р. в Парижі;
- B. у 1944 р. в Сток-Мандевілі;
- C. у 1948 р. в Лондоні;
- D. у 1960 р. в Римі

14. Міжнародний спортивний комітет глухих засновано:

- A. у 1924 р.;
- B. у 1936 р.;
- C. у 1963 р.;
- D. у 1968 р.

15. Головним керівним органом Міжнародного дефлімпійського комітету є:

- A. виконком;
- B. президент;
- C. конгрес;
- D. сесія

16. Символом належності дефлімпійського спорту до олімпійського руху є:

- A. проведення Дефлімпійських ігор на тих же спортивних об'єктах після проведення Олімпійських ігор;
- B. використання олімпійського прапора при проведенні Дефлімпійських ігор;
- C. наявність неофіційного командного заліку;
- D. включення президента Міжнародного дефлімпійського комітету до складу МОК

17. На Дефлімпійських іграх спортсмени різних країн спілкуються за допомогою:

- A. слухових апаратів;
- B. перекладачів;
- C. мови жестів;
- D. аудіологічної комісії

18. Іссявітні ігри глухих отримали назву Дефлімпійські:

- A. у 1967 р.;
- B. у 1993 р.;
- C. у 2001 р.;
- D. у 2003 р.

19. Зимові Дефлімпійські ігри почали проводитися:

- A. з 1888 р.;
- B. з 1924 р.;
- C. з 1936 р.;
- D. з 1948 р.

20. Найчастіше Дефлімпійські ігри (зимові та літні) проходили:

- A. в країнах Європи;
- B. в країнах Америки;
- C. в Австралії;
- D. в країнах Азії

21. Головним критерієм допуску спортсмена до участі у Дефлімпійських іграх є:

- A. досягнення певного спортивного результату;
- B. втрата слуху понад 55 дБ;
- C. знання мови жестів;
- D. втрата слуху понад у діапазоні від 50 до 100 дБ

22. І 2009 р. посаду президента Міжнародного дефлімпійського комітету обіймає:

- A. Джон М. Лоретт;
- B. Джералд М. Джордан;
- C. Деніельда Аммос;
- D. Крейг А. Кроулі

23. Першим президентом Міжнародного дефлімпійського комітету (в той час Міжнародного спортивного комітету глухих) став:

- A. Антуан Дрес;
- B. Ежен Рубен Аже;
- C. Оскар Раймон;
- D. Кені П. Нільсен

24. Важливу роль у життєдіяльності осіб з особливими потребами відіграє соціальна реабілітація. Яка її основна спрямованість?

- A. допомога людям у вирішенні матеріальних проблем;
- B. забезпечення умов для повернення осіб з особливими потребами до активної участі у житті;
- C. залучення осіб з особливими потребами до занять фізичною культурою та спортом;
- D. відновлення працездатності людей після хвороб, травм.

25. Формами соціальної адаптації є?

- A. суспільна та індивідуальна;
- B. генотипічна та фенотипічна;
- C. активна і пасивна;
- D. глобальна і регіональна

26. В якому році Організація об'єднаних націй ухвалила «Загальну декларацію прав людини»?

- A. 1948 р.;
- B. 1993 р.;
- C. 1894 р.;
- D. 2009 р.

27. В якій країні був заснований масовий спортивний рух для осіб з відхиленнями розумового розвитку, який в подальшому набув міжнародного характеру і був визнаний Міжнародним олімпійським комітетом?

- A. СРСР;
- B. США;
- C. Велика Британія;
- D. Швеція

28. У якому спортивному русі для осіб з особливими потребами реалізується програма «Об'єднаний спорт»?

- A. паралімпійський;
- B. дефлімпійський;
- C. паралімпійський, Спеціальні Олімпіади;
- D. Спеціальні Олімпіади

29. В якому році відбулись перші міжнародні комплексні змагання для осіб з особливими потребами?

- A. 1888 р.;
- B. 1948 р.;
- C. 1962 р.;
- D. 1924 р.

30. Який вид спорту розроблений спеціально для осіб з вадами зору?

- A. голбол;
- B. сноркелінг;
- C. боччі;
- D. шахи для осіб з вадами зору

31. Як називається система заходів, де застосовуються фізичні вправи, спрямовані на відновлення і компенсацію функціональних можливостей організму людини?

- A. адаптивний спорт;
- B. фізкультурно-спортивна реабілітація;
- C. фізична рекреація;
- D. фізичне виховання

32. Однією з волонтерських програм Спеціальних Олімпіад є «Самодисциплінований пробіг». Представники якої професії залучаються до цієї програми у якості волонтерів?

- A. лікарі;
- B. поліцейські;
- C. спортсмени;
- D. залізничники

33. «Конвенція про права інвалідів» прийнята у:

- A. 1960 р.;
- B. 1986 р.;
- C. 2006 р.;
- D. 2007 р.

34. Основними перешкодами для занять спортом особами з особливими потребами в Україні є:

- A. надмірні навантаження під час спортивної підготовки;
- B. значна кількість спортивних змагань протягом року; відсутність єдиної установи, що координувала б процес підготовки до них;
- C. залежність від популяризації масового та олімпійського спорту в країні;
- D. недостатня агітаційно-пропагандистська діяльність, відсутність інформації серед осіб з особливими потребами про діяльність фізкультурно-оздоровчих клубів

35. До особливостей підготовки спортсменів з порушеннями опорно-рухового апарату слід віднести:

- A. наочний супровід процесу спортивної підготовки, використання відеофільмів;
- B. тиша у спортивній залі, обмежений мовний контакт між спортсменами;
- C. важливе місце у спортивній підготовці посідає ідеомоторне тренування;
- D. великий обсяг мовної інформації з боку тренера

36. Основними організаційними положеннями проведення тренувальних занять зі спортсменами з ураженнями зору є:

- A. тиша у спортивній залі, обмежений мовний контакт між спортсменами;
- B. використання умовних відеосигналів;
- C. до спортивної підготовки мають бути виключені вправи, спрямовані на профілактику контрактур та атрофії м'язів;
- D. привчання спортсменів до використання минулого досвіду у сьогоденні

37. До специфічних особливостей роботи зі спортсменами, які мають вади розумового розвитку можна віднести:

- A. дотримання спортсменами тиші у спортивній залі, обмежений мовний контакт між спортсменами;
- B. використання умовних відеосигналів;
- C. в процесі спортивної підготовки мають бути виключені вправи, спрямовані на профілактику контрактур та атрофії м'язів;
- D. спортсменам необхідна певна форма заохочення зовні, щоб розбудити їх до дії

38. Особливостями підготовки спортсменів звадами слуху є:

- A. дотримання спортсменами тиші у спортивній залі, обмежений мовний контакт між спортсменами;
- B. використання умовних відеосигналів;
- C. до спортивної підготовки мають бути включені вправи, спрямовані на профілактику контрактур та атрофії м'язів;
- D. спортсменам необхідна певна форма заохочення ззовні, щоб розбудити їх до дії.

39. Корекційні завдання в рамках спортивної підготовки атлетів, які мають вади слуху спрямовані на:

- A. обмеження мовного контакту між спортсменами;
- B. профілактику у спортсменів контрактур та атрофії м'язів;
- C. розвиток координації рухів;
- D. ліквідацію скутості та обмеженості рухів

40. Корекційні завдання у спортивній підготовці атлетів, які мають вади зору спрямовані на:

- A. обмеження мовного контакту між спортсменами;
- B. профілактику у спортсменів контрактур та атрофії м'язів;
- C. розвиток координації рухів;
- D. ліквідацію скутості та обмеженості рухів

41. Вибір спортсменом виду спорту в адаптивному спорті вирішується в рамках:

- A. загальних задач;
- B. корекційних задач;
- C. спеціальних задач;
- D. реабілітаційних задач

42. До особливостей поведінки спортсменів з особливими потребами, які мають вади розумового розвитку слід віднести:

- A. слухають неухважно, але з легкістю зберігають тишу під час занять;
- B. надмірно рухливі, непосидючі; мають труднощі у виконанні завдань при заданих умовах;
- C. перебивають інших, настирливі; легко фіксують увагу при виконанні завдання або під час гри;
- D. багатослівні; поки не виконають одного завдання не перемикаються на інше спеціальних задач.

43. Як називається вищий керівний орган паролімпійського та дефлімпійського руху в Україні, що координує діяльність громадських організацій спортивного руху осіб з інвалідністю, об'єднуючи Національну федерацію спорту інвалідів з ураженнями зору, слуху, спортивно-рухове апарату, розумовими та фізичними вадами?

- A. Національний олімпійський комітет України;
- B. Національний комітет спорту інвалідів України;
- C. Міністерство молоді та спорту України;
- D. Національний паролімпійський комітет України

44. Важливе місце в системі адаптивного спорту країни займає організація, що сприяє впровадженню державної політики в галузі розвитку фізичної культури і спорту серед людей з особливими потребами на території України, і до структури якої входять 27 регіональних відділень. Як називається ця організація?

- A. Громадська організація «Спорт для людей з особливими потребами»;
- B. Національний олімпійський комітет України;
- C. Український центр фізичної культури і спорту серед людей з особливими потребами «Інваспорт»;
- D. Всеукраїнська громадська організація «Спорт для всіх»

45. В якому місті знаходиться Національний центр паролімпійського та дефлімпійського підготовки та реабілітації інвалідів?

- A. Сімферополь;
- B. Євпаторія;
- C. Ялта;
- D. Вінгород

46. Національний центр паролімпійського та дефлімпійського підготовки та реабілітації інвалідів почав функціонувати в:

- A. 1993 р.;
- B. 1995 р.;
- C. 2000 р.;
- D. 2003 р.

47. Скільки спеціалізованих центрів для підготовки спортсменів різних фізичних груп функціонують в Україні?

- A. 1;
- B. 2;
- C. 4;
- D. 5

48. Хто нині очолює Національний комітет спорту інвалідів України?

- A. Бубка С.;
- B. Седвард Д.;
- C. Сушкевич В.;
- D. Сафіуллін Р.

49. В якому році спортсмени України дебютували в літніх Паралімпійських іграх?

- A. 1992 р.;
- B. 1993 р.;
- C. 1994 р.;
- D. 1996 р.

50. В якому році спортсмени України посіли перше місце в неофіційному командному заліку на літніх Дефлімпійських іграх?

- A. в 1993 р.;
- B. в 1997 р.;
- C. в 2005 р.;
- D. в 2009 р.

51. Яке місце в неофіційному командному заліку команда України зайняла на X зимових Паралімпійських іграх в 2010 р.?

- A. 3;
- B. 5;
- C. 7;
- D. 11

52. Яку назву має організація, що представляє Україну на Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад?

- A. Національний олімпійський комітет України;
- B. Національний комітет спорту інвалідів України;
- C. Національна федерація спорту інвалідів з порушеннями інтелекту;
- D. Спеціальна олімпіада України

53. Визначте які з ігор в адаптивному спорті проводяться на всіх спортивних майданчиках, що і Олімпійські ігри після їх завершення?

- A. Дефлімпійські ігри;
- B. Ігри Спеціальних Олімпіад;
- C. Паралімпійські ігри;
- D. таких ігор не існує

54. Назвіть які з ігор в адаптивному спорті, що проводяться під патронатом МОК, мають офіційний дозвіл на використання зображення бренду "Олімпійський":

- A. Паралімпійські ігри;
- B. Дефлімпійські ігри;
- C. Ігри Спеціальних Олімпіад;
- D. таких ігор не існує

55. Визначте основні завдання українського центру "Борислав":

- A. розширення програм Паралімпійських ігор за рахунок нових видів спорту та дисциплін для спортсменів з інтелектуальними порушеннями;
- B. проведення всесвітніх і регіональних чемпіонатів та змагань з різними видами "ураження": координаційних, стратегічних, міжнародних і регіональних змагань спортсменів з інтелектуальними порушеннями;
- C. співробітництво з МОК та іншими міжнародними спортивними організаціями; підтримка та заохочення освіти із метою розвитку науково-дослідницької діяльності в інтересах адаптивного спорту;
- D. формування державної політики з питань фізичної реабілітаційної та спортивної роботи серед осіб з інтелектуальними порушеннями; організація і проведення фізкультурно-реабілітаційної роботи, спортивних занять, спортивних заходів з різними порушеннями інтелекту.

56. Визначте основні передумови виникнення адаптивного спорту:

- A. жорстка боротьба за фізичне та моральне виживання між корінним населенням різних етнічних груп і представниками з Європейського континенту; соціально-економічний стан більшості Європейських держав;
- B. накопичення наукової та методичної інформації про спорт як явище, взагалі, а також знань, що розкривають особливості його впливу на організм людини; процеси демократизації та гуманізації сучасного суспільства;
- C. проведення Олімпійських ігор у Стародавній Греції, формування спортивних федерацій, утворення МОК;
- D. біологічна потреба в русі; необхідність підготовки до трудової діяльності

57. Назвіть проблеми сучасного адаптивного спорту:

- A. зсув акцентів з адаптивної спрямованості на досягнення рекордів і завоювання медалей; морально-етичні проблеми; відсутність науково-обґрунтованої методики спортивної підготовки атлетів;
- B. заробітна платня спортсменів, тренерів, обслуговуючого персоналу; адміністративні та транспортні витрати; внески у пенсійний та медичний фонди; страхування гравців;
- C. оренда спортивних споруд; придбання обладнання, інвентарю, форми; витрати на рекламу та суспільні зв'язки; податки (федеральний та місцевий);
- D. проблема допінгу; тероризм на спортивних майданчиках; проблеми расової дискримінації

58. Сформулюйте основні загальні завдання, що реалізуються під час спортивних занять осіб з вадами розвитку:

- A. формування здібності до самостійного пересування; нормалізація процесів обміну речовини; формування системи оптимального обсягу і режиму рухової активності;
- B. створення рухової основи для поглибленої спортивної підготовки у майбутньому, забезпечення всебічної фізичної підготовленості;
- C. зміцнення здоров'я; підвищення комунікативної активності; компенсація фізичних, психічних, соціальних змін особистості з різними вадами розвитку; підготовка до професійної реабілітації, нормалізація соціального статусу;
- D. вибір виду спорту до рівня збереження зору і рухових здібностей; забезпечення необхідного рівня розвитку фізичних якостей; розвиток здібності організму до утримання статичної та динамічної рівноваги

59. Дайте визначення поняттю «іозологія» у шпалтківському сенсі:

- A. вчення про здоров'я;
- B. вчення про причини захворювання;
- C. вид пошкодження;
- D. класифікація видів спорту у програмі змагань

60. Назвіть фундатора Паралімпійських ігор:

- A. Філіп Кравен;
- B. Роберт Д. Стедвард;
- C. Хуан Антоніо Самаранч;
- D. Людвіг Гуттманн

61. Визначте періоди розвитку Паралімпійських ігор:

- A. Сток-Мандевільський період; Перший паралімпійський період; Другий паралімпійський період; Третій паралімпійський період;
- B. I період (1896-1912 рр.); II період (1920-1948 рр.); III період (1952-1988 рр.) та IV період (з 1992 р.);
- C. легендарний, напівлегендарний, історичний;
- D. до першої світової війни, між першою та другою світовими війнами, після другої світової війни

62. Назвіть нозологічні групи спортсменів, які виступають на олімпіаді учасників Паралімпійських ігор:

- A. з вадами опорно-рухового апарату та розумовою вадою;
- B. з вадами опорно-рухового апарату та слуху;
- C. з вадами опорно-рухового апарату та зору;
- D. з сенсорними вадами

63. Назвіть, що лежить в основі загальної класифікації:

- A. вік, стать, рівень майстерності;
- B. ступінь ураження організму згідно з системою медичної реабілітації;
- C. рівень фізичної підготовленості;
- D. рівень збереження рухових якостей спортсмена з вадами розвитку згідно з потребами

64. Назвіть, що лежить в основі функціональної паралімпійської класифікації:

- A. рівень збереження рухових можливостей спортсмена з особливими потребами;
- B. рівень фізичної підготовленості;
- C. вік, стать, рівень майстерності;
- D. ступінь ураження організму згідно з медичним діагнозом

65. Визначте який із запропонованих паралімпійських видів спорту не входить до програми Олімпійських ігор:

- A. фехтування;
- B. теніс;
- C. пауерліфтинг;
- D. вітрильний спорт

66. Назвіть де і коли вперше Національна паралімпійська збірна команди України взяла участь у Паралімпійських іграх:

- A. в 1994 році в Нідліхаммері, Норвегія;
- B. в 2000 році в Сідней, Австралія;
- C. в 2004 році в Афінах, Греція;
- D. в 1996 році в Атланті, США

67. Сформулюйте основну мету Спеціальних Олімпіад:

- A. допомога людям з вадами розумового розвитку стати повноправними членами суспільства, брати активну участь у громадському житті через надання цим людям справедливих можливостей для демонстрації своїх навичок та здібностей в умовах спортивних змагань;
- B. нормалізація способу життя осіб з вадами розумового розвитку та суспільними іншими;
- C. створення організації цілорічних тренувань і спортивних змагань із різноманітними видами спорту для дітей та дорослих із різними видами розумової вади;
- D. надання можливості відчувати нормальний режим та цикл життя; забезпечення поваги до вибору і бажань та забезпечення нормальних суспільних зв'язків

68. Назвіть хто є фундатором ігор Спеціальних Олімпіад:

- A. Людвіг Гуттманн;
- B. Арнольд Шварцнегер;
- C. Юніс Кеннеді-Шрайвер;
- D. Філіп Кравен

69. В іграх Спеціальних Олімпіад беруть участь спортсмени:

- A. з вадами зору;
- B. з вадами опорно-рухового апарату;
- C. з вадами слуху;
- D. з вадами розумового розвитку

70. Визначте спільні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад:

- A. організатори ігор підводять підсумки змагань за результатами участі представників різних країн та під час нагородження на честь переможців виконується гімн країни спортсмена-переможця;
- B. для руху Спеціальних Олімпіад та Паралімпійського руху характерним є додержання більшості принципів, а саме: виконання мовної у дусі взаєморозуміння та дружби, відсутність дискримінації за расовими, релігійними або політичними мотивами;
- C. Паралімпійські ігри та ігри Спеціальних Олімпіад услід за Олімпійськими перетворилися на змагання не лише атлетів, а й на змагання держав;
- D. на змаганнях домінує не захоплення до певних результатів заради рекордів, а захоплення спортсменів з особливими потребами випробувати свої можливості, подолати невпевненість і одержати перемогу над собою

71. Назвіть де і коли вперше були проведені міжнародні спортивні Ігри Спеціальних Олімпіад:

- A. у 1963 році в Мериленді, США;
- B. у 1948 році в Лондоні, Великобританія;
- C. у 1988 році в Калгарі, Канада;
- D. у 1968 році в Чикаго, США

72. Назвіть критерії, що враховуються при розподілі учасників Всесвітніх Ігор Спеціальних Олімпіад на дивізіони:

- A. рівень інтелекту: нижче 20 IQ; 20-35 IQ; 36-50 IQ; 51-70 IQ; понад 70 IQ;
- B. вік, стать, рівень спортивної майстерності, рівень інтелектуального розвитку;
- C. вік, стать, рівень спортивної майстерності;
- D. рівень відсталості: "слабка відсталість", "середня відсталість", "важка"; "відверто виражена"

73. Назвіть види спорту, які входять до програми Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад:

- A. офіційні літні, зимові та показові;
- B. офіційні літні, зимові та національно-популярні;
- C. заборонені, національно-популярні офіційні літні й зимові та показові;
- D. національно-популярні та показові

74. Визначте який вид спорту не відноситься до заборонених у програмі Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад:

- A. бокс;
- B. американський футбол;
- C. регбі;
- D. гандбол

75. Визначте, хто нагороджується в Всесвітніх іграх Спеціальних Олімпіад:

- A. всі спортсмени;
- B. спортсмени, які посіли 1-3 місця;
- C. лише переможць;
- D. спортсмени, які посіли 1-6 місця

76. Сформулюйте основний зміст волонтерської програми Спеціальних Олімпіад "Об'єднаний спорт":

- A. проведення спільних тренувань та змагань спортсменів Спеціальної Олімпіади з іншими спортсменами з особливими потребами як у спортивних іграх, так і в естафетних видах змагань;
- B. проведення санітарно-освітньої роботи медиками для роботи зі спортсменами Спеціальної Олімпіади;
- C. проведення спільних тренувань та змагань спортсменів Спеціальної Олімпіади зі здоровими спортсменами як у спортивних іграх, так і в естафетних видах змагань;
- D. підвищення інформованості суспільства та відповідних державних структур про потреби осіб з розумовою відсталістю в розатті освіти та охорони здоров'я

77. Визначте основний зміст програми "Здоров'я Спортсменів":

- A. програма спрямована на підвищення рівня здоров'я спортсменів та їхніх функціональних можливостей, в рамках програми волонтерами-лікарями проводиться обстеження стану опорно-рухового апарату, ротової порожнини, органів слуху та зору всіх учасників змагань;
- B. програма спрямована на видання необхідної інформаційної літератури, проведення зустрічей, створення сімейних клубів;
- C. проведення спільних тренувань спортсменів Спеціальної Олімпіади з лікарями-волонтерами як у спортивних іграх, так і в естафетних видах змагань;
- D. розробка програм та проведення освітньої роботи з метою популяризації фізичного виховання та спорту для осіб з вадами розумового розвитку

78. Сформулюйте основний зміст волонтерської програми Спеціальних Олімпіад для родин:

- A. програма розрахована для людей з найбільш важкими формами розумової відсталості, які можуть продемонструвати свої досягнення в окремих вправах по адаптованим програмам;
- B. програма спрямована на родини, в яких є особи з затримкою розумового розвитку: надання їм правової допомоги, підтримки та залучення до руху Спеціальних Олімпіад;
- C. проведення спільних тренувань спортсменів Спеціальної Олімпіади з представниками сімей у спортивних іграх так в естафетних видах змагань.
- D. програма передбачає проведення семінарів представниками родин для досвідчених спортсменів Спеціальної Олімпіади

79. Назвіть які специфічні особливості мають спортсмени дефлімпійці:

- A. не мають почуття часу й у наслідок цього в них немає розуміння того, що відбудеться в наступний момент;
- B. не здатні аналізувати інформацію, відокремлювати факти від відчуттів; не об'єктивні й не проникливі; не здатні опанувати своїми емоціями заради досягнення мети;
- C. не здатні до самоаналізу; самоконтролю;
- D. мають труднощі у збереженні статичної та динамічної рівноваги; низький рівень розвитку просторового орієнтування; погіршення рухової пам'яті; уповільнене оволодіння руховими діями

80. Визначте особливості поведінки спортсменів з відхиленнями розумового розвитку:

- A. слухають не уважно, але з легкістю зберігають тишу під час занять;
- B. надмірна рухливість; непосидючість; труднощі у виконанні завдань при заданих умовах;
- C. перебивають інших, настирливі; легко фіксують увагу при виконанні завдання або під час гри;
- D. багатослівні; поки не виконають одного завдання не перемикаються на інше

8. Відповіді до тестів

1.C; 2.B; 3.A; 4.C; 5.D; 6.A; 7.B; 8.C; 9.B; 10.D; 11.B; 12.D; 13.A; 14.A; 15.C;
16.B; 17.C; 18.C; 19.D; 20.A; 21.B; 22.D; 23.B; 24.B; 25.C; 26.A; 27.B; 28.D;
29.D; 30.A; 31.B; 32.B; 33.C; 34.D; 35.C; 36.A; 37.D; 38.B; 39.C; 40.D; 41.C;
42.B; 43.B; 44.C; 45.B; 46.D; 47.B; 48.C; 49.D; 50.C; 51.B; 52.D; 53.C; 54.C;
55.D; 56.B; 57.A; 58.C; 59.C; 60.D; 61.A; 62.C; 63.B; 64.A; 65.C; 66.D; 67.A;
68.C; 69.D; 70.B; 71.D; 72.C; 73.C; 74.D; 75.A; 76.C; 77.A; 78.B; 79.D; 80.B

9. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Адаптивное физическое воспитание и спорт / под. ред. Джозефа П. Виньянка; пер. с англ. И. Андреев. – К.: Олимп. лит., 2010. – 608 с.
2. Брискин Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Ю. А. Брискин. – К.: Олімпійська література, 2006. – 263 с.
3. Історичні, організаційні та соціальні аспекти розвитку спорту інвалідів: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту / [С.Ф. Матвеев, Ю.А. Брискин, І.О. Когут та ін.] – К.: Асконіт, 2011. – 250 с.
4. Матвеев С.Ф., Когут І.О., Гончаренко Є.В. Педагогічні засади проведення тренувальних занять зі спортсменами, які мають вади розумового розвитку: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. вих. і спорту / [С.Ф. Матвеев, І.О. Когут, Є.В. Гончаренко] – К.: ТОВ «Інтерсервіс», 2013. – 122 с.
5. Спеціальні Олімпіади в сучасному світі: монографія / Аліна Передерій. – Д.: ЛДУФК, 2013. – 296 с.

Допоміжна

6. Байкіна Н. Г. Методика викладання фізичної культури та спорту інвалідів: навч.-метод. посіб. / Н. Г. Байкіна, Я. В. Крет, Д. О. Силантьєв. – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – 86 с.
7. Брискин Ю.А. Адаптивный спорт / Ю.А. Брискин, С.П. Евсеев, А.В. Передерий. – М.: Советский спорт, 2010. – 316 с.
8. Декларация о правах инвалидов от 9 декабря 1975 года // <http://www.un.org/russian/document/declarat/disabled.htm>
9. Методичні умови проведення тренувальних занять зі спортсменами, які мають відхилення розумового розвитку. (для тренерів, волонтерів, батьків спортсменів) Спеціальної Олімпіади України / Матвеев С.Ф., Когут І.О., Гончаренко Є.В. [Методичні рекомендації]. – К.: Аконіт.– 2011. – 31 с.
10. Мудрик В.І. Спеціальні Олімпіади. Special Olympics / В.І. Мудрик. – К.: Нора – принт, 2001. – 52 с.
11. Мудрик В.І. Міжнародний спортивний рух інвалідів (Видання перше, скорочене) / В.І. Мудрик. – К.: Нора-принт, 2001. – 38 с.
12. Навчальна програма з дисципліни «Адаптивний спорт»: 6.010202 «Спорт» / С.Ф. Матвеев, І.О. Когут, О.В. Борисова, Т.А. Кропивницька, Л.О. Радченко: Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – Київ: СПД Андруєвська Л.В., 2012. – 20 с.
13. Організаційні та методичні умови проведення тренувальних занять зі спортсменами Спеціальних Олімпіад (для тренерів, волонтерів, батьків спортсменів) Спеціальної Олімпіади України / Матвеев С.Ф., Когут

- І.О., Гончаренко Є.В. [Методичні рекомендації]. – К.: ТОВ «Інтерсервіс», 2013. – 40 с.
14. Специальный выпуск журнала «Наука в олимпийском спорте» – К.: Олимпийская литература, 2006. – № 1.
15. Теория и организация адаптивной физической культуры: Учебник. Том 1: Введение в специальность. История организации и общая характеристика адаптивной физической культуры / под общ. ред. проф. С.П. Евсеева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Советский спорт, 2005. – 296 с.
16. Теория и организация адаптивной физической культуры: Учебник. Том 2: Содержание и методика адаптивной физической культуры и характеристика ее основных видов / под общ. ред. проф. С.П. Евсеева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Советский спорт, 2005. – 448 с.
17. Указ Президента Украины Про додаткові заходи щодо покращення соціального захисту інвалідів та проведення в Україні у 2003 році року людей з інвалідністю // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
18. Чудна Р.В. Теорія адаптивного фізичного виховання: [підруч.] / Р.В. Чудна – К.: Наук. думка, 2003. – 278 с.
19. Woods R. Social issues in sport / R.Woods. – Champaign: Human Kinetics, 2007. – 384 p.

Інтернет - ресурси

1. Всемирный доклад ВООЗ об инвалидности: [Электронный ресурс] / Режим доступа к журналу: http://int/disabilities/world_report/2011/
2. Декларация о правах инвалидов от 9 декабря 1975 года: [Электронный ресурс] / Режим доступа к журналу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Закон Украины «Про реабілітацію інвалідів в Україні»: [Електронний ресурс] / Режим доступу до журналу: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Конвенция про права інвалідів. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 61/106, прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН: [Електронний ресурс] / Режим доступу до журналу: http://zakon.rada.gov.ua/law/show/995_071
5. Стандартные правила обеспечения равных возможностей для инвалидов: [Электронный ресурс] / Режим доступа к журналу: http://un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/disabled.shtml
6. Українське законодавство щодо прав інвалідів. [Електронний ресурс] / Режим доступу до журналу: http://rfa.ua/ukrainian/laws/995_071-995_071-zakon

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І
СПОРТУ УКРАЇНИ**

АДАПТИВНИЙ СПОРТ

Адаптивний спорт : [навчально-наочний посібник] / С.Ф. Матвеев, І.О. Когут,
О.В. Борисова, Г.В. Данько, Т.А. Кропивницька, Є.В. Гончаренко. – К. : ТОВ «НВП
«Інтерсервіс», 2014. – 116 с.

Підписано до друку 14.03.2014 р. Формат 60x84/16.

Тираж 300 прим. Замовлення № 14/03/2014

Видавець: «ТОВ «Інтерсервіс»
м. Київ, вул. Бориспільська, 9,
Свідоктво серія ДК № 3534 від 24.07.2009 р.

Виготовлювач: СПД «Андрієвська Л.В.»
м. Київ, вул. Бориспільська, 9,
Свідоктво серія ВОЗ № 919546 від 19.09.2004 р.